

Türk-Fransız Hukukunda Yağma Suçu ve İstatistik Bilgilerle Suçun Sosyoekonomik Yönü^(*)

*Crime of Extortion in Turkish-French Law and Socio-Economic Aspects of the
Crime with Statistical Information*

Hamide ŞAHİN SUBAŞI^()**

Hâkim, Doktora Öğrencisi
Limoges Üniversitesi

Zekai GENÇ

Doktor Öğretim Üyesi
Üsküdar Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
Adli Bilimler Bölümü

Tanıl Mehmet BAŞKAN

Doktor Öğretim Üyesi
Yeni Yüzyıl Üniversitesi Adli Bilimler Fakültesi
Adli Bilim Anabilim Dalı

Anahtar Kelimeler

Cebir,
Malvarlığına Karşı
Suçlar,
Tehdit,
Yağma,
Yağma Suçu.

Öz

Yağma suçu, hırsızlık suçunun cebir veya tehdit kullanılarak işlenmesiyle oluşan birden fazla suçu bünyesinde barındıran bileşik bir suçtur. Bileşik bir suç olan yağma suçunun cezalandırılması ile birden fazla hukuki yarar korunmaktadır. Yağma suçunun cezalandırılması ile başta mülkiyet hukuku olmak üzere, kişi özgürlüğü, vücut ve cinsel dokunulmazlık korunmaktadır.

Yapılan bu çalışmada, hem 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş hem de Fransız Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş yağma suçu iki ülke hukuk sisteminde mukayese edilmeye çalışılmıştır. Birinci bölümde genel olarak yağma suçu ve kanun koyucu tarafından korunan hukuki yarar ele alınmış, ikinci bölümde yağma suçunun unsurlarına, suçun özel görünüş biçimlerine, suçun nitelikli hallerine yer verilmiş, üçüncü bölümde suçun soruşturma ve kovuşturma yöntemlerine değinilmiştir. Her bölümün sonunda Fransız hukuk sistemindeki duruma da değinilerek Türk hukuk sistemi ile mukayese gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, dördüncü bölümde 2 ayrı Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2021 yılında yağma suçu iddiası ile gelmiş ve karara bağlanmış 100 dosya üzerinden, sanıkların yaşı, sosyoekonomik durumları, sanık ya da mağdurlar tarafından yargılama sırasındaki beyanlarına göre sanıkların bağımlılık durumları ve suçun kime karşı işlendiği bilgileri ile ilk derece mahkemesince verilen kararlar da açıklayıcı istatistik yöntemi kullanılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

^(*) Araştırma Makalesi.
Hakem denetiminden geçmiştir.
Gönderim Tarihi: 07.05.2024, Kabul Tarihi: 16.09.2024.

^(**) Sorumlu Yazar.

Keywords

*Crimes Against Assets,
Extortion,
Extortion Crime,
Violence,
Threat.*

Abstract

Extortion is a combined crime involving more than one offense, that consists of committing theft crime by using violence or threat. More than one legal interest is protected by the punishment of extortion, which is a combined crime. In particular property law personal liberty, bodily integrity and sexual inviolability are protected by the punishment of extortion crime.

Within the context of this study, the comparison of extortion crime that is enacted both in Turkish Penal Code No. 5237 and French Penal Code is intended. In the first section, the crime of extortion in its general terms and legal interest protected by the legislator; in the second section, the elements of extortion crime, the specific occurrences of crime, the qualified forms of crime; in the third section, investigation and prosecution methods are discussed. At the end of each section, the comparison between Turkish and French legal systems is carried out while mentioning the situation in the French legal system.

Furthermore, in the fourth section, the judgments rendered by the court of first instance are intended to be evaluated by using statistics method on the following data: age of defendants, their socioeconomic situation, their existing addictions according to their or victims' declarations during the trial and information about against whom the crime was committed. The stated evaluation process has been implemented over the judgments rendered by the assize court in 2021 on 100 cases of which the perpetrators were prosecuted for extortion crime.

GİRİŞ

Hukuk devleti olmanın temel gereği, bireysel hakların hukuki güvence altına alınmış olmasıdır. Anayasamızda bireylere hukuki güvencenin sağlanması için temel hak ve özgürlükler düzenlenmiş ve anayasal olarak da bu haklar koruma altına alınmıştır. Bu haklardan birisi de insanoğlunun neredeyse var olduğundan beri sahip olduğu mülkiyet hakkıdır. Hukuki düzenin sağlanmasında mülkiyet hakkı tartışmasızdır. Ceza kanunumuz ile de korunan bu hak en çok yağma suçlarında karşılığını bulmaktadır. Yağma suçu malvarlığına yönelik en çok işlenen suçlardan birisidir ve hukuk düzeniyle de kişilerin malvarlıklarını koruma yönünde düzenlemeler yapılarak mülkiyet hakkı ve diğer kişi özgürlükleri koruma altına alınmış ve kişilerin başvurabilecekleri yasal yollar belirtilmiştir. Yağma suçu, Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) ve Fransız Ceza Kanunu'nda malvarlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında düzenlenmiştir.

Bireylerin mülkiyet hakkını doğrudan etkileyen yağma suçunun, Fransız ve Türk hukuk sistemindeki yeri, yasal düzenlemeler, doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında incelenmesi bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca Ağır Ceza Mahkemesinde yağma iddiası ile açılmış bulunan 100 dava dosyası üzerinden sanıkların yaşı, ekonomik durumu, taraflarca mahkeme huzurunda verilen beyanlara dayalı olarak sanıkların bağımlılık durumları, suçun kimlere karşı işlendiği hususları açıklayıcı istatistik yöntemi ile araştırılmış ve bu istatistik bilgiler ışığında suçun sosyolojik boyutları üzerinde durulmaya da çalışılmıştır.

I. YAĞMA SUÇUNA GENEL BAKIŞ

Ceza hukukunda prensip olarak birden fazla suçun ihlali birden fazla cezayı gerektirir. Ancak bazı durumlarda her suçtan ayrı ayrı ceza verilmesi kuralının dışına çıkmaktadır. TCK madde 42'de bileşik suç; "*Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz*"¹ şeklinde tanımlanmıştır.

Kanunda, bağımsız bir şekilde suç olarak düzenlenen bir eylem, başka bir suçun temel şekline veya nitelikli haline ilişkin unsuru oluşturuyorsa bileşik suçtan bahsedilir. Yani birden fazla hareketten oluşan suç bileşik suç denilmektedir².

¹ 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete.

² DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir: *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Cilt 2*, 15. Baskı, Der Kitabevi, İstanbul, 2022, s. 651-658; AKSOY İPEKÇİOĞLU, Pervin: "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, Cilt 61, Sayı 1, s. 50.

5237 sayılı TCK da iki ayrı suç tipine yer verilmiştir. Bunlar; malın yağması (TCK m. 148/1) ve senedin yağmasıdır (TCK m. 148/2). TCK madde 148/1 klasik yağma olarak nitelendirilen yağma suçunun basit halini, TCK madde 148/2 ise yağma suçunun özel işleniş hali olarak kabul edilen senedin yağması suçunu düzenlemiştir. Yağma suçunun nitelikli unsurları TCK madde 149/1’de düzenlenirken, 149/2’de yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir. TCK madde 150’de ise “*Daha az cezayı gerektiren hal*” düzenlenerek bu madde ile maddenin ilk fıkrasında bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanılması halinde, tehdit veya kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı, 150/2’de yağmaya konu olan malın değerinin azlığı nedeni ile cezada yapılacak indirim düzenlenmiştir.

A. Genel Olarak

Yağma suçu öğretide cebir veya tehdit yoluyla işlenen hırsızlık suçu olarak da tanımlanmaktadır³. Cebir ve tehdit unsuru yağmanın unsuru niteliğinde bulunduğundan yağma suçu bileşik suçun tipik örneğidir. Yağma suçunun tamamlanabilmesi için kullanılan cebir veya tehdidin etkisiyle mağdur malın alınmasına karşı koyamamalıdır. Kullanılan cebir veya tehdit kişinin malı vermesine veya malın alınmasına elverişli olmalıdır. Cebir ve tehdit sırf mağdurun daha hassas yapısı nedeni ile malı teslim etmeye veya alınmasına neden olmuşsa bu durumda yağma suçundan söz edilemeyecek, fiilin hırsızlık suçu olarak nitelendirilmesi gerekecektir⁴. Hırsızlık suçuna konu malın geri alınmasını önlemek amacıyla yönelik olarak kullanılan cebir veya tehdit, ayrı suçların oluşmasına neden olacak, bu durumda, gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekecektir⁵.

Yağma suçu, amaç ve araç hareketlerden oluşan çok hareketli bir suçtur. Fail önce malı alabilmek için araç hareketlerden cebir veya tehdidi kullanır, daha sonra cebir veya tehdidin etkisi ile mağdurdan malın alınması veya tesliminin sağlanması ile suç tamamlanır⁶.

B. Korunan Hukuki Yarar

Yağma, başkasının zilyetliğindeki taşınabilir malı, zilyedinin rızası olmaksızın, faydalanmak amacıyla cebir veya tehdit kullanarak bulunduğu yerden almak veya zilyedin malı kendisine teslim etmesini sağlamaktır. Yağma suçunda korunan hukuki yarar bir taraftan mal varlığı iken diğer taraftan kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığıdır⁷. Kanun koyucu birden çok hukuki değerden malvarlığına hakkına öncelik verip korumak istediği için Türk Ceza Kanunu’nda yağma suçu malvarlığına karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Nitekim yağma suçundaki cebir veya tehdit ile hedeflenen bir malı almak olduğu için korunan hukuki değer de ağırlıklı olarak malvarlığıdır.

C. Türk ve Fransız Hukuk Sisteminde Yağma Suçunun Ana Hatları ile Mukayesesi

Yağma suçunun basit ve nitelikli halleri, Fransız Ceza Kanunu’nun 312-1, 312-9 maddelerinde düzenlenmiştir⁸.

Fransız Ceza Kanunu’nda da yağma suçu malvarlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Basit yağma, geniş kapsamıyla bir eşyanın cebir veya herhangi bir tür tehdit sonucunda zorla alın-

³ ÖZBEK, Veli Özer / DOĞAN, Koray / BACAĞIZ, Pınar: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümleri*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 679.

⁴ ARTUÇ, Mustafa: *Mal Varlığına Karşı Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 279.

⁵ Türk Ceza Kanunu Tasarısı, TBMM Adalet Komisyonunda Kabul Edilen 148 maddenin gerekçesinden alınmıştır (<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c059/tbmm22059119ss0664.pdf>, ET: 02.10.2022).

⁶ BALCI, Fidan / ÖZTÜRK, Seyithan: *Hırsızlık Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları*, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 701-703.

⁷ ARTUÇ, s. 286.

⁸ legifrance.gouv.fr (Fransız Kanunları ve Yargıtay Kararlarının yer aldığı Fransız resmi internet sitesi), Code Pénal Français (Fransız Ceza Kanunu).

ması biçiminde tanımlanmıştır⁹. Fransız Ceza Kanunu yağmanın basit halini düzenleyen madde 312-1'de yağma suçu; cebir veya tehditle mağdura aleyhine olacak bir belgeyi, taahhütname ya da feragate ilişkin herhangi bir belgeyi imzalatırmak ya da mağdura ait malı elde etmek olarak tanımlanmıştır. Yağma suçunun basit hali 7 yıl hapis cezası ve 100.000 avro para cezası şeklinde müeyyidelendirilmiş olup, suçun nitelikli halleri tek tek maddenin devam eden fıkralarında cezaları ile birlikte düzenlenmiştir¹⁰.

Yağma suçunu hırsızlık ve şantaj suçundan ayıran en önemli özellik, yağma suçunda mağdura yönelik cebir ya da tehdit kullanılarak onun huzurunu kaçırmak suretiyle suçun işlenmesidir. Bazı hukukçulara göre suçun oluşması için mağdurun huzurunun kaçırılmasının yanında mağdurdaki malın alınarak mağdurun fakirleşmesine de sebebiyet vermek önemli iken, uygulayıcılar arasında suçun oluşması için unsurlarının oluşması yeterli olup, mağdurdan malın alınmış bulunması ve sanıkta ve mağdurda zenginleşme ya da fakirleşme aranmamaktadır¹¹.

Aşağıda suçun unsurları ve nitelikli halleri incelenirken Fransız Ceza Kanunu'nda düzenlenen her bir nitelikli hal tek tek açıklanmaya çalışılacaktır.

II. YAĞMA SUÇUNUN UNSURLARI VE ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ İLE SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ

A. Yağma Suçunun Unsurları

1. Suçun Maddi Unsurları

a. Konu

Yağma suçunun konusu başkasına ait olan taşınır malın alınmasıdır. Taşınmaz mallar yağma suçunun konusunu oluşturmamaktadır, ancak tapuda devir yapılmaksızın taşınmaz malın teslimi mümkün olmadığından cebir veya tehditle tapuda devir işlemi yapılarak fail ya da başkasının adına devir işlemi yapılması halinde devredilen taşınmaz mal olmayıp, taşınmaz mülkiyetini geçiren tapu senedi olacağından bu durumda yağma suçunun konusu TCK 148/2 de yer alan senedin yağması olacaktır¹². Nitekim Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 28.03.2012 tarih ve 2011/23997 Esas, 2012/6081 Karar sayılı kararı ile tehditle tapuda devir yapılması eylemini senedin yağması suçu kapsamında değerlendirdiği görülmektedir¹³. Yargıtay'ın bu görüşünün yerleşik içtihat haline geldiği farklı kararlar ile de görülmektedir¹⁴.

b. Fail

Bu suç fail bakımından özgü bir suç olmayıp, herkes tarafından işlenebilen genel bir suçtur¹⁵.

c. Mağdur

Yağma suçunda suçun mağduru herkes olabilir, mağdur cebir veya tehdit karşısında malı vermeye ya da teslim etmeye zorlanan kişidir¹⁶. Ancak suçun araç hareketi olan cebir veya tehdit kişinin irade özgürlüğünün ihlali olduğu için mağdurun kendisine yönelen hareketleri algılaması gerekmektedir. Örneğin tehditle işlenen yağma suçunda, tehdidin yöneldiği kişinin yaşının küçük olması, akıl hastası veya başka bir engelinin (sağır-dilsizlik gibi) bulunması nedeni ile kendisine yönelen tehdidi anlayacak durumda bulunmaması halinde, tehdidin malın alınmasına yönelik olduğu kabul edilmeyecek ve

⁹ OLLARD, Romain / ROUSSEAU, François: *Droit Pénal Spécial*, CPI Firmin Didot, Paris, 2015, s. 346.

¹⁰ *Code Pénal Français* (Fransız Ceza Kanunu) madde 312/1-9.

¹¹ DREYER, Emmanuel: *Droit Pénal Spécial*, 3. Baskı, Ellipses, Paris, 2016, s. 438.

¹² ARTUÇ, s. 288.

¹³ Yargıtay, 6. CD, T. 28.03.2012, E. 2011/23997, K. 2012/6081 (Yargıtay Karar Arama).

¹⁴ Yargıtay, 6. CD, T. 16.03.2016, E. 2013/25694, K. 2016/1854 (Yargıtay Karar Arama).

¹⁵ KOCA, Mahmut / ÜZÜLMEZ, İlhan: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 728-752.

¹⁶ ÖZEN, Mustafa: *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri*, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022 (Özel Hükümler), s. 606.

failin eylemi hırsızlık olarak nitelendirilecektir. Türk Ceza Kanunu madde 149/1-e’de belirtilen suçun kendini savunamayacak durumda olan mağdura karşı işlenmesi hali cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Ancak buradaki mağdur kendisine yönelen tehdidi algılamakta, ancak kendisini savunamamaktadır¹⁷.

d. Fiil

Yağma suçunun fiil unsurunu “cebir veya tehditle, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılmak” oluşturmaktadır. Yağma suçu araç ve amaç fiillerinden oluşan çok hareketli bir suçtur¹⁸. Malın teslimi için fail tarafından mağdura yönelen cebir veya tehdit araç unsurunu, failin cebir veya tehdit unsurunu kullanmak suretiyle malı alması ise amaç unsurunu oluşturmaktadır.

aa. Araç Fiiller

aaa. Cebir, Cebir Karinesi ve Cebir Unsurunun Adli Tıbbi Tespiti

Sözlük anlamı bir kimsenin isteğinin aksine bir hareketi yapmaya veya yapmamaya zorlanmasıdır¹⁹.

Cebir karinesi TCK madde 148/3’te düzenlenmiştir. Madde metnine göre mağdurun herhangi bir vasıta ile kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hale getirilmesi cebir olarak kabul edilmiştir. Mağdura sprey sıkarak ya da içeceğine uyku ya da uyuşturucu madde konularak etkisiz hale getirilmesi durumlarında da cebir karinesi gerçekleşmiş sayılacaktır²⁰.

Cebir ile mağdurun fizik gücü ile iradesi etkilenmek istenilmektedir. Cebirin gerçekleşmesi için failin zor kullanması gerekir ancak kullanılan gücün az veya çok olmasının bir önemi bulunmamaktadır²¹. Kullanılan cebir mevcut direnmeyi kırmaya yönelik olabileceği gibi gelecekte meydana gelme ihtimali olan direnmeye yönelik de olabilir²².

TCK madde 148/1 niteliğinde cebirden bahsedilebilmesi için mağdur veya yakınına yönelik vücut dokunulmazlığı üzerinde fiziki bir gücün, maddi kuvvetin kullanılması gerekmektedir²³.

Cebir kelimesinden, mağdurun bedeninde az veya çok hissedilen her türlü²⁴ fiziksel acı, mağdurun sağlığının, algılama yeteneğinin bozulması akla gelmektedir. Yağma suçunun unsurlarından biri olan cebirin mağdurda meydana getirdiği zararın tespiti için uygulamada mağdurlardan sağlık kuruluşundan rapor alınmakta, yargılama sürecinde olayın hemen akabinde alınan raporların yanı sıra Adli Tıp Kurumu’ndan da kati rapor alınmaktadır. Alınan bu raporlar mahkeme sürecini de etkilemektedir. Nitekim Yargıtay 6. CD. 06.03.2017 tarih, 2014/1946 Esas, 2017/652 Karar sayılı ilamı ile “...’nın sanık ... ve oğulları tarafından darp edildiğini ileri sürmesi karşısında; dosya arasında mevcut geçici adli rapor ve katılanın Adana Devlet Hastanesinde gördüğü tedavi evrakları ile birlikte Adli Tıp Kurumu’na sevk edilip meydana gelen yaralanmaların kaza mı yoksa darp neticesinde mi oluşacağı hususunda kati rapor aldırılması ... ve neticesine göre, eylemin kaza değil, darp olduğunun belirlenmesi halinde ve bu sonuca göre ... karar verilmesi” şeklinde karar vererek Adli Tıptan alınan kati raporun önemini vurgulamıştır²⁵. Buradan hareketle cezada, ciddi bir artışa neden cebir unsurunun adli tıbbi açıdan tes-

¹⁷ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 756-767.

¹⁸ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 728-752.

¹⁹ YILMAZ, Ejder: *Hukuk Sözlüğü*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1992, s. 154.

²⁰ ARSLANTÜRK, Mustafa: *İcrasından İnfazına Bütün Yönleriyle Yağma Suçu*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 56-61.

²¹ GÖKCAN, Hasan Tahsin / ARTUÇ, Mustafa: *Pratik Açıklamalı Türk Ceza Kanunu*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 646.

²² ÖZBEK / DOĞAN / BACAĞSIZ, s. 680-695.

²³ ÜZÜLMEZ, İlhan: *Yeni Ceza Kanunu’nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007, s. 40.

²⁴ BAŞKAN, Tanıl Mehmet / DÜNDAR, Hakan: *Forensic Identification of Force and Violence Components at Usurpation Within Istanbul During 1996 to 1998, Proceeding*, Yıllık Toplantı, Sayı 21-26, Nevada, Şubat 2000.

²⁵ Yargıtay, 6. CD, T. 06.03.2017, E. 2014/1946, K. 2017/652 (Yargıtay Karar Arama).

pitinin hem suçun oluşması hem de ispatlanması açısından büyük önem taşıdığı unutulmamalıdır. Özellikle soruşturma aşamasında erozyon, hipokromi gibi basit düzeyde olan cebrin iz ve hasarlarının adli tıbbi açıdan tespiti sağlanmalıdır.

bbb. Tehdit

TCK madde 148/1 de dolaylı olarak tanımlanan tehdit; bir kişiye yönelik gelecekte bir kötülüğün yapılacağı bildirilerek o kişinin iç huzurunun ve irade hürriyetinin ortadan kaldırılmasıdır.

Tehdidin, mağdura veya yakınının hayatına, vücut dokunulmazlığına veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştirileceğinden veya mal varlığı itibariyle büyük bir zarara uğratılacağından söz edilerek yapılmış olması gerekmektedir. Yağma suçunda tehdidin yöneleceği değerler TCK'nın 148. maddesinde sayılmıştır. Yapılan tehdit hayata, vücut veya cinsel dokunulmazlığa ya da mal varlığına yönelik olmalıdır. Tehdit kanun maddesinde sayılan değerler dışında bir değere yönelik ise yağma suçu oluşmayacak, suçun oluşma durumuna göre hırsızlık, şantaj ya da hakaret gibi başka suçlar oluşabilecektir. Tehdide konu olan söylemler mağdurun kendisine karşı olabileceği gibi; bir yakınına da yönelmiş olabilir. Yakınlık kavramından ne anlaşılacağı konusunda öğretide farklı görüşler vardır, bir görüşe göre; üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlar kabul edilirken, başka bir görüşe göre yakınlık kavramı akraba şeklinde anlaşılacağı gibi akraba olmayan kişileri de kapsamaktadır²⁶.

Tehdidin mağdurun yüzüne karşı ya da onun duyabileceği şekilde gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir²⁷. Cebirden farklı olarak tehditte geleceğe yönelik manevi baskı ve korkutma vardır. TCK madde 148'de de belirtildiği gibi fail ya da fail adına hareket eden kişi tarafından mağdurun kendisinin veya yakınının hayatına, cinsel veya vücut dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştirileceği ya da malvarlığı itibariyle büyük bir zarara uğratılacağı bildirilerek korkutulması gerekmektedir. Yargıtay 6. Ceza Dairesi 23.11.2021 tarih, 2021/1165 Esas, 2021/17993 Karar sayılı ilamında da "...ile görüşeceğiz" kelimesi tehdit olarak kabul edilmiş ve suçun unsurlarının oluştuğu kabul edilmiştir²⁸. Ancak mağdurun aşırı korkak ya da evhamlı biri olması nedeni ile korkuya kapılıp malı faile teslim etmesinde yağma suçu oluşmayacak, suçun işlenme durumuna göre hırsızlık suçu oluşabilecektir. Örneğin, uzun boylu iri yarı yapılı birine yönelik kısa boylu, çelimsiz bir failin başkaca herhangi bir tehdit unsuru kullanmaksızın sadece yüksek sesle "*ben bunu alıyorum ha*" şeklinde nara atması karşısında bu sesteki etkilenip malı veren mağdura karşı yağma suçu oluşmayacaktır²⁹.

bb. Amaç Fiiller

aaa. Malın Yağması

Yağma suçunda failin amacı malı mülk edinmeye yönelik olmalıdır. Araç ve amaç hareketleri arasında bir bağın bulunması gerekmektedir. Çok hareketli olan yağma suçunda bir malın alınmasına yönelik olan cebir veya tehditte bulunulması hareketlerinden sonra malın da alınması gerekir. Bazı görüşlere göre zor kullanma ile malın alınması arasında objektif bir nedensellik bağı aranırken bazı görüşlere göre subjektif bağın olması yeterli görülmektedir³⁰. Yargıtay Ceza Genel Kurulu (CGK) 02.07.2020 tarihli, 2018/6-125 Esas, 2020/341 Karar sayılı ilamında da içindeki bilgilere bakılmak üzere cebir ile alınan cep telefonunda, malın sahiplenme kastı ile alınmasını suçun oluşması için ara-mamış, yararlanmanın sadece ekonomik menfaat değil aynı zamanda bilgi edinmeyi de kapsadığını kabul etmiştir³¹.

²⁶ ÖZEN, *Özel Hükümler*, s. 617-634.

²⁷ ÖZEN, *Özel Hükümler*, s. 617-634.

²⁸ Yargıtay, 6. CD, T. 23.11.2021, E. 2021/1165, K. 2021/17993 (Yargıtay Karar Arama).

²⁹ ARSLANTÜRK, s. 56-61.

³⁰ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 728-752.

³¹ Yargıtay, CCGK, T. 02.07.2020, E. 2018/6-125, K. 2020/341: "*başından beri içerisindeki fotoğraflarla mesajlara bakıp ertesi gün iade etmek üzere söz konusu cep telefonunu zorla aldığı kabul eden sanığın, telefonu aldığı sırada mağdurun başına anahtarlıkla vurduğu*

Kanaatimizce de kullanılan cebir veya tehdidin malın alınmasına ya da geri alınmasına yönelik olması durumunda yağma suçu oluşacaktır. Ancak fail hırsızlık ile malı aldıktan sonra bulunduğu ortamdaki uzaklaşmak ya da malı almak değil kendisini korumak amacıyla cebir ya da tehdit kullanırsa bu durumda yağma suçu değil, hırsızlık, tehdit veya yaralama suçu oluşacaktır.

bbb. Senedin Yağması

TCK 148/2’de tanımlanmış olan senedin yağması da yağma suçunun bir türü olduğundan suçun unsurları aynıdır. Yalnızca senedin yağması suçunda, suçun konusu senettir. Senet, borç doğurucu veya mevcut olan bir borcu ortadan kaldırıcı, kısacası düzenleyen kişi aleyhine mali yükümlülükler getiren belgedir. Senedin yağması suçunu klasik yağma suçundan ayıran en önemli özellik; yağma suçunun konusu taşınır mal iken senedin yağması suçunda suça konu mal taşınmaz mal da olabilmektedir³².

Senedin mağdurun malvarlığını zarara uğratması gerekir. Geçersiz bir senedi cebir veya tehditle imzalatmak bu kapsama girmeyecektir. Ancak ileride senet haline gelebilecek bir belgeyi imzalatmak ya da kişiyi açığa imza atmaya zorlamak halinde senedin yağması suçu oluşacaktır.

Fail ile mağdur arasında önceden var olan hukuki bir ilişki nedeni ile failin, alacağını tahsil etmek amacıyla mağdurdan cebir veya tehdit kullanarak senet alması durumunda, fail senedin yağması suçundan değil TCK 150/1 maddesinde tanımlanan suçtan cezalandırılacaktır. Nitekim Yargıtay 6. CD 04.02.2015 tarih, 2012/22861 Esas, 2015/11926 Karar sayılı ilamında; “*sanığın katılana verdiği 750 TL paranın 550 TL’sini tahsil edememesi nedeni ile suç tarihinde gündüzleyin katılanın çalıştığı işyerine, üzerinde bulundurma ruhsatlı tabancası olduğu halde giderek, borç verdiği paranın ödenmesi konusunda katılanla konuştuğu, katılanın o anda parasının olmadığını beyan etmesi üzerine kendisine ait araç içinde silah doğrulttuğu katılana boş senet imzalattığı olayda, sanığın eyleminin 5237 sayılı yasanın 150. Maddesi yollamasıyla aynı kanununun 106/2-a ve 6136 sayılı Yasanın 13/1 maddesindeki suçları oluşturduğu kabul edilmiştir*”³³.

e. Netice

Yağma suçu, sırf hareket suçu olduğu için netice hareket gerçekleştiği an suç da gerçekleşmiş kabul edilmektedir. Haksız menfaatin elde edildiği ve zararın gerçekleştiği anda suç tamamlanmış sayılmaktadır.

2. Suçun Manevi Unsuru

Yağma suçu kasten işlenen bir suç olup taksirle işlenmesi mümkün değildir. Kast, cebir veya tehditle başkasına ait malın alınmasına ya da teslimine yönelik olmalıdır. Bu nedenle yağma suçunda fail, malın alınmasını veya teslimini sağlamak için mağdura yönelik bilerek ve isteyerek cebir veya tehdide başvurmuştur. Failin başından itibaren hareketi, malı almak veya malın teslimini sağlamak amacıyla. Örneğin, başkasına ait bir malı tahrip etmek amacıyla hareket edilmiş olması durumunda yağma suçu oluşmayacaktır³⁴.

na yönelik ikrarı ve telefonun sanığın gösterdiği aracın altında ele geçirilmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde suça konu telefonun sahibinin elinden cebir kullanılmak suretiyle alındığının sabit olduğu, yağma suçunun oluşması için suça konu malın sahiplenme kastıyla alınmasının şart olmadığı, yararlanmanın sadece ekonomik menfaati değil aynı zamanda bilgi edinmeyi de kapsadığı, içinde bulunduğumuz çağda cep telefonlarının birer bilgisayar mahiyetinde olup içerilerindeki bilgiye ulaşma, bilginin değiştirilmesi ya da yok edilmesinin de yararlanma kastını ortaya koyduğu, somut olayda söz konusu telefonun fotoğrafları silmek amacıyla geçici olarak kullanılması kastıyla alınması durumunda da faydalanma kastı gerçekleştiğinden yağma suçunun oluşacağı göz önünde bulundurulduğunda sanığa atılı nitelikli yağma suçunun tüm unsurları itibarıyla oluştuğunun kabulü gerekir.” (Yargıtay Karar Arama).

³² GÖKCAN / ARTUÇ, s. 848.

³³ BALCI / ÖZTÜRK, s. 704-716.

³⁴ CENTEL, Nur / ZAFER, Hamide / ÇAKMUT, Özlem: *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Cilt 1*, 5. Baskı, Beta Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 401.

3. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru

Yağma suçunda tanımlanan cebir veya tehditle malın alınması ile hukuka aykırılık unsuru da gerçekleşmiş olur. Ancak hukukun izin verdiği herhangi bir durumda ihlal edilmişse bu durumda hukuka uygunluktan bahsedilebilecektir. Bunlar hukuka uygunluk sebepleri olan meşru müdafaa, hakkın kullanılması ve görevin ifası gibi durumlardır. Meşru müdafaa durumu sık karşılaşılan bir durum değildir, ancak kişi kendisini savunmak için karşısındaki kişinin malını elinden almak üzere cebir veya tehditte bulunuyorsa yağma suçu oluşmayacaktır. Örneğin kendisini vuracak kişinin elinden cebir kullanarak silahın alınması durumunda yağma suçundan bahsedilemeyecektir. Yine kolluk görevlisinin görevini ifa ederken kişinin üzerinde bulunan silahı cebir kullanarak alması durumu da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Bu gibi durumlarda fiil hukuka uygun hale gelecektir³⁵. Zorunluluk durumunda da hukuka uygunluk sebebinden bahsedilebilecektir. Ancak zorunluluk haline ulaşmayan ihtiyaç nedeni ile yağma yapılması durumunda hem hukuka uygunluk nedeni kabul edilmeyecek hem de cezada herhangi bir indirim yapılmayacaktır³⁶.

Yağma suçunun bir hakkın kullanılması için işlenmesi durumu hukuka uygunluk nedeni sayılmamıştır. Nitekim kişinin alacağını tahsil amacı ile yağma suçunu işlemesi durumunda TCK m. 150/1'de "*Kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanması halinde, ancak tehdit veya kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır*"³⁷ hükmüne yer verilmiştir.

4. Türk ve Fransız Hukuk Sistemlerinin Suçun Genel Görünüş Yönüyle Mukayesesi

Fransız Ceza Kanunu m. 312/1'de yağma suçunun basit hali düzenlenmiş olup buna göre; "*Yağma; şiddet, şiddet tehdidi veya baskıyla bir imzayı, taahhüdü veya feragati, bir sırrın ifşasını, parayı, değeri veya herhangi bir malı elde etmektir. Yağma, yedi yıl hapis ve 100.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır*"³⁸ şeklindedir.

Bazı Fransız hukukçular yağma suçunda tanımlanan bir taahhüdün veya feragatin ya da sırrın ifşasında mağdurun aleyhine bir durum gerçekleşmediğinde, ortada maddi bir zarar oluşmadığı için suçun unsurlarının oluşmadığını, bu nedenle faile ceza verilmemesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Ancak Fransız Yargıtay Ceza Dairesi vermiş olduğu kararlarda suçun maddi ve manevi unsurları gerçekleştiğinde maddi zararın oluşup oluşmadığına bakılmaksızın faile ceza verilmesi gerektiği yönünde kararlar vermektedir³⁹.

Fransız hukuk sisteminde de suçun genel tanımı ve suçun maddi ve manevi unsurları Türk hukuk sistemi ile benzer niteliktedir. Suç failin mağdura yönelen cebir veya her türlü tehdit sonrasında malın ya da mağdurun aleyhine olacak şekilde düzenlenen belgenin alınması ya da mağdurun herhangi bir sırrının açığa çıkartılması ile oluşmaktadır.

Yine Türk hukuk sisteminde olduğu gibi Fransız hukukunda da suçun faili ve mağduru bakımından özellik arz etmemekte olup herkes bu suçun faili ya da mağduru olabilmektedir. Ancak suçun nitelikli hallerinden suçun kırılğan gruba karşı işlenmesi halinde, meydana gelen cebrin değerlendirilmesini mağdurun durumuna göre (mağdurun yaşı, kırılğan grupta olup olmadığı, cinsiyeti) hâkim tarafından somut olaya göre takdir edilmektedir⁴⁰.

Fransız hukuk sisteminde de Türk hukuk sisteminde olduğu gibi suç taksirle değil kasıtlı işlenebilen bir suç olmakla suçun konusunu maddi değeri olan taşınabilir mal ve senet oluşturmaktadır. Gayrimenkul-

³⁵ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 728-752.

³⁶ ARTUÇ, s. 318.

³⁷ 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete.

³⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/code.penal> (ET: 01.11.2022).

³⁹ MALABAT, Valérie: *Droit Pénal Spécial*, Dalloz, Paris, 2018, s. 474.

⁴⁰ RASSAT, Michele-Laure: *Droit Pénal Spécial- Infractions du Code Pénal*, Dalloz, 2018, s. 246.

ler yağma suçunun konusunun dışında kabul edilmektedir. Ancak, Fransız hukuk sisteminde, Türk hukuk sisteminden farklı olarak mağdura cebir veya tehdit uygulanarak mağdurun sırrının açığa çıkartılması da yağma suçu kapsamında değerlendirilmiştir. Ancak açığa çıkartılacak sırrın sadece şantaj kapsamında değil özel bir hukuk objesi olması veya ticari değer taşıması suçun unsurlarından sayılması için önem arz etmektedir. Suçun oluşabilmesi için sırrın açığa çıkması ile mağdurun yalnızca manevi olarak değil maddi anlamda da bir kayba uğraması gerekmektedir. Örneğin kişinin bir malın üretimine ilişkin sırrı, ticari sır niteliğinde bilginin açığa çıkartılması gibi. Bazı Fransız ceza hukukçuları tarafından bu durum eleştirilmiş ve maddi değeri olmasa da kamuya mal olmamış olsa da aile sırrının ya da kişinin özel yaşamına ilişkin sırrın ortaya çıkartılmasının da yağma suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, aksi durumun ceza hukukunun temel ilkesi olan ceza hukukunda yorum yasağının ihlali niteliğinde olduğu savunulmuştur⁴¹.

B. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

1. Teşebbüs

TCK'nın 35. maddesinde düzenlenmiş olan teşebbüs, "*Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur*" şeklinde tanımlanmıştır. Neticesi harekete bitişik suç olan yağma suçuna teşebbüs mümkündür. Yağma suçunda failin, cebir veya tehditle mağdurun elinden malı almaya başlaması ancak elinde olmayan nedenlerle malı alamaması ve malın mağdurun zilyetliğinde kalmaya devam etmesi durumunda suça teşebbüs söz konusu olacaktır.

Fail cebir veya tehdide rağmen malı alamamışsa suç teşebbüs aşamasında kalmış sayılmaktadır. Nitekim Yargıtay 6. CD. 15.09.2022 tarih 2022/5065 Esas, 2022/11544 Karar sayılı ilamında "*...27.03.2021 tarihinde bu kez gündüz vakti sanığın yine aynı konuta gelerek mağdura 'bana para bul lan' şeklinde sözler sarf ettiği, mağdurun para bulamayacağını söylemesi üzerine sanığın 'anani avradını sinkaf ederim' şeklinde sözler söyleyerek cebinden çıkarttığı bıçağı mağdura doğru salladığı ve 'bununla senin canını alacağım, senin anani avradını, karını sinkaf ederim' şeklinde sözler söylemek suretiyle olay yerinden ayrıldığı, bu itibarla sanık hakkında nitelikli yağma ve nitelikli yağmaya teşebbüs suçlarından kurulan hükümlerde herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı anlaşılmıştır*"⁴² şeklinde karar vererek mağdurda bulunan ve cebir veya tehdit kullanılarak alınmak istenen malın elde olmayan sebeplerle failin zilyetliğine geçmemesi durumunu yağmaya teşebbüs olarak kabul etmiştir.

Yağma suçunda, hırsızlık suçunun aksine failin malı egemenlik alanına sokması gerekli değildir, malın mağdur tarafından kendisine yönelen cebir veya tehdit karşısında faile vermesi ile suç tamamlanır. Bu nedenle failin malı alıp kaçarken yakalanması ve malın mağdura teslim edilmesi durumunda suça teşebbüs değil tamamlanmış yağma suçu oluşacaktır⁴³.

2. İştirak

TCK madde 37-41 arasında düzenlenen suça iştirak hükümleri yağma suçunda da uygulanır. Ayrıca yağma suçuna özgü iştirak hükümleri bulunmamaktadır. TCK madde 37 faillik, madde 38 azmetirme, madde 39 yardım etme hükümlerini düzenlemiştir.

Suçun işlenmesi sırasında bir kişinin diğer kişi ile birlikte suçun tamamlanmasında birlikte hakimiyet kurmaları durumunda TCK'da madde 37'de belirtilen faillik durumu söz konusu olacaktır.

Örneğin faillerden biri mağduru cebir veya tehdit kullanarak etkisiz hale getirirse, diğer fail de mağdurun malını alsa, her iki fail de suçun işlenişinde birlikte hareket ettikleri için yağma suçunun da müşterek faili olacaklardır. Ancak birbirinden bağımsız olarak hareket eden iki kişide iştirak

⁴¹ OLLARD / ROUSSEAU, s. 348.

⁴² Yargıtay, 6. CD, T. 15.09.2022, E. 2022/5065, K. 2022/11544 (Yargıtay Karar Arama).

⁴³ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 389.

hükümleri uygulanmayacaktır. Örneğin bir kadına cinsel saldırıda bulunmak için cebir kullanan kişi amacına ulaştıktan sonra oradan geçen başka birisi kendinde olmayan kadının kolyesini almış olsa bu durumda iki kişi arasında iştirak hükümleri uygulanmayacaktır⁴⁴.

Müşterek faillikte iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir:

- Failler arasında birlikte suç işleme kararı bulunması,
- Suçun işlenişi üzerinde birlikte hakimiyet kurulması.

Failler suçun tamamlanması için birbirlerinin icrai hareketlerini tamamlıyorsa TCK madde 37’de söz konusu olan müşterek faillik söz konusu olacaktır ve her biri fail olarak suçtan sorumlu olacaktır⁴⁵. Kişinin sadece suçun işlendiği yerde bulunması durumunda müşterek faillikten bahsedilemeyecektir. Yargıtay’ın yerleşik görüşü de bu yöndedir⁴⁶.

Azmettirme, suçu işleme fikri olmayan bir kişi üzerinde başkası tarafından suç işleme fikrinin oluşturulmasıdır⁴⁷. Azmettirmede önemli olan suç işlenmeden önce failde düşüncenin oluşmasına neden olmaktır. Suç işlendikten sonra failin yağmaladığı malı ondan almak azmettirme olarak değerlendirilmeyecek, suç eşyasına konu olan malı satın almak ya da kabul etmek ya da suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme suçlarını oluşturacaktır⁴⁸.

Yardım eden kişi ise suçun icrasına katkıda bulunmakla birlikte suçu gerçekleştirmeyen kişidir.

TCK madde 39/2 maddesindeki düzenlemeye göre yardım etme maddi yardım ve manevi yardım olarak ikiye ayrılmaktadır: (1) Maddi yardım; suçun işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak, suçun icrasını kolaylaştırmak için maddi yardımda bulunmaktır. (2) Manevi yardım ise; suç işlemeye teşvik etmek, suç işleme kararını kuvvetlendirmek, suçun işlenmesinden sonra yardım edeceği yönünde vaatte bulunmak ve suçun nasıl işleneceği konusunda yol göstermek şeklindedir.

Yardım etmeyi müşterek faillikten ayıran en önemli unsur, kişinin suçun işlenmesi anında fiil üzerinde hakimiyetinin bulunmamasıdır⁴⁹.

3. İçtima

Bileşik suç TCK m. 42’de “*Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz*” şeklinde düzenlenmiştir. Maddeye göre biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni oluşturduğu hallerde tek fiil sayılan suçlar bileşik suç sayılacak ve bu tür suçlara içtima hükümleri uygulanmayacaktır. Yağma suçu da, cebir veya tehditle işlenen hırsızlık suçu olduğundan bileşik bir suçtur. Ancak faile yalnızca yağmadan ceza verilip ayrıca cebir veya tehditten ceza verilmez⁵⁰. Ancak yağma suçu işlenirken mağdurun yaralanması neticesi sebebi ile ağırlaştırılmış yaralama kapsamında kalması durumunda faile ayrıca TCK madde 87 gereğince yaralamadan ceza verilecek, basit yaralama durumu oluşursa yağma suçunun cebir unsurunun içinde kalacak ayrıca yaralamadan ceza verilmeyecektir.

Yine yağma suçunun konutta, iş yerinde ya da eklentilerinde işlenmesi durumunda da ayrıca konut dokunulmazlığını ihlalden ceza verilmeyecek, yağma suçunun nitelikli hallerinden olan TCK madde 149/1-d maddesi uyarınca konutta yağma suçundan ceza verilecektir⁵¹.

⁴⁴ KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 768-769.

⁴⁵ BALCI / ÖZTÜRK, s. 932-939.

⁴⁶ Yargıtay, 6. CD, T. 02.02.2021, E. 2019/222, K. 2021/1451 (Yargıtay Karar Arama).

⁴⁷ ARSLANTÜRK, s. 175-178.

⁴⁸ ARTUÇ, s. 325.

⁴⁹ Yargıtay, CGK, T. 05.04.2016, E. 2015/6-681, K. 2016/179 (Yargıtay Karar Arama).

⁵⁰ BALCI / ÖZTÜRK, s. 939-953.

⁵¹ ÖZEN, Mustafa: *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler-I*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023 (Özel Hükümler-I), s. 881-884.

Zincirleme suç ise TCK'nın 43. maddesinde düzenlenmiş olup madde metnine göre zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi için; failin suç işleme kararının bulunması, değişik zamanlarda aynı kişiye karşı suçun birden fazla işlenmesi ya da aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi gerekmektedir. Yağma suçlarında zincirleme suç hükümlerinin uygulanmayacağı TCK m. 43/3'te düzenlenmiştir. Bu nedenle yağma suçu, suç işleme kararı ile aynı zamanda değişik kişilere karşı da işlense, farklı zamanlarda da işlense fail birbirinden bağımsız olarak iki yağma suçundan cezalandırılacaktır. Yerleşik Yargıtay kararlarında da failin birden fazla kişiye yönelik tek bir malı alma kastı ile hareket etmesi durumunda tek bir yağma suçundan cezalandırılması, birden fazla kişiye karşı birden fazla malı almak için cebir veya tehditte bulunması durumunda ise gerçek içtima kurallarının uygulanarak mağdur sayısına göre cezalandırılması gerektiği yönünde kararları bulunmaktadır⁵².

C. Türk ve Fransız Hukuk Sistemlerinin Suçun Özel Görünüş Yönüyle Mukayesesi

Fransız Ceza Kanunu madde 312/9'da "*İşbu bölümde öngörülen suçlara teşebbüs, aynı cezalara tabidir*"⁵³ şeklinde yağma suçunun teşebbüs aşamasında kalması halinde de suçun tamamlanması ile verilecek aynı cezanın tayin edileceği düzenlenmiş olup, kanun metninde Türk Ceza Kanunu'nda yer verildiği gibi herhangi bir indirim yapılması düzenlenmemiştir.

Yağma suçu teşebbüs aşamasında kalsa dahi yapılan eylem suç teşkil ettiğinden ve kanun metninde teşebbüs aşamasında kalması halinde de aynı cezaların verileceği açık bir şekilde belirtildiğinden herhangi bir indirim yapılmaksızın faile ceza verilmesi Fransız hukukçuları tarafından da kabul görmüştür. Ancak mağdurun maruz kaldığı eylem karşısında direnmesi sonucu eylemin sona ermesi, olay başlar başlamaz kolluk kuvvetleri tarafından müdahale edilmesi sonucu failin gözüne alınması ve mağdurun aleyhine olacak imzayı atması için mağdurun cebir veya tehdide maruz kalması ancak mağdur herhangi bir imza atmadan faile müdahale edilmesi hallerinde kovuşturma usullerinde değişiklik olabilmekte ve bu gibi durumlarda takipsizlik kararı verilebilmektedir⁵⁴.

Fransız Ceza Kanunu'nda yağma suçlarında etkin pişmanlık hali de ayrıca düzenlenmemiştir. Ancak madde 312/6- 3.ve 4. cümlesinde organize yağma suçuna başlık olarak "*Madde 312/6 ile öngörülen biçimde organize örgüt bünyesinde yağma fiilini işlemeye teşebbüs eden kişiler, idari veya adli makamı öncesinde uyararak suçun gerçekleşmesini önlemiş veya mevcutsa diğer failerle katılanların kimliklerinin tespitini sağlamış ise cezadan muaftır. Organize örgüt biçiminde yağmanın faili veya katılanı, idari veya adli makamı öncesinde uyararak fiilin durmasını veya neticesinde adam ölmesini veya sürekli sakatlığı önlemiş veya mevcutsa diğer failerle katılanların kimliklerinin tespitini sağlamış ise özgürlüğü sınırlandırıcı cezasında yarı yarıya indirim yapılır*"⁵⁵ şeklinde düzenleme yapılarak organize örgüt şeklinde gerçekleştirilen yağma suçunu işleme kastı olan failerden birinin kolluk güçlerini haberdar ederek yağma suçunun oluşmasını engelleme ve diğer failerin kimliğini açığa çıkarması durumunda kişiye yağmadan ceza verilmemektedir, ayrıca, yine organize örgüt şeklinde işlenen yağma suçunu önceden makamlara bildirerek yağma suçunun durmasını veya yağma sonucunda mağdurun ölmesini veya sürekli sakat kalmasını önleyen, varsa diğer failerin de kimliklerinin tespit edilmesini sağlayan fail hakkında verilen hapis cezasının yarı oranında indirilmesi düzenlenmiştir⁵⁶.

⁵² Yargıtay, 6. CD, T. 17.04.2019, E. 2019/319, K. 2019/2508; Yargıtay, 6. CD, T. 14.02.2019, E. 2016/4721, K. 2019/959; Yargıtay, 6. CD, T. 08.11.2021, E. 2021/23116, K. 2021/17298 (Yargıtay Karar Arama).

⁵³ <https://www.legifrance.gouv.fr/codepenal> (ET: 09.11.2021).

⁵⁴ RASSAT, s. 249.

⁵⁵ <https://www.legifrance.gouv.fr/> (ET: 02.11.2022).

⁵⁶ DREYER, Emmanuel: *Droit Pénal Spécial*, Lextenso, Paris, 2020 (2020), s. 199-200.

Fransız Ceza Kanunu'nda şu şekilde düzenleme yapılmıştır:

“312/3: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde sekiz gün veya daha fazla süreyle tam işgörmezliğe yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde on beş yıl hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

312/4: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde yirmi yıl hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

312/6: Organize örgüt olarak işlenen yağma, yirmi yıl hapis cezası ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

Bu şekilde işlenen yağma öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde fil otuz yıl hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

312/7: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişinin ölümüne yol açacak biçimde şiddet; işkence veya barbarlık eylemleri uygulanması halinde müebbet hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.”⁵⁷.

Fransız Ceza Kanunu'ndan da anlaşılacağı üzere, Fransız hukuk sisteminde yağma suçu bileşik bir suç olduğu ve cebir suçun unsurlarından olduğu için yağma suçunu gerçekleştirirken meydana gelen yaralama eylemi ağır nitelikte olsa da faile ayrıca yaralamadan ceza verilmemekte, Türk hukuk sisteminde olduğu gibi içtima hükümleri uygulanmamaktadır. Fransız hukuk sisteminde yağma suçu neticesinde mağdurda organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde yaralama meydana gelmesi ya da yağma suçu nedeni ile mağdurun 8 gün veya daha fazla çalışma kaybına maruz kalması sonucunda suçun nitelikli halleri uygulanmakta olup faile 15 ve 20 yıllık hapis cezası ve 150.000 Avro para cezası öngörülmüş, Türk hukuk sisteminde olduğu gibi bu gibi durumlarda faile yağmadan ayrı yaralamadan ayrı ceza verilmesi düzenlenmemiştir⁵⁸.

Fransız Ceza Kanunu madde 312/7'de ise fail tarafından yağma eylemi öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişinin ölümüne yol açacak biçimde cebir, işkence eylemlerinin uygulanması halinde faile müebbet hapis cezası ve 150.000 avro para cezası verilmesi düzenlenmiştir. Nitekim Fransız Yargıtay Ceza Dairesi 19.12.2017 tarih, 17-86.032 sayılı kararında emekli karı koca olan mağdurların evine girerek mağdurlardan para alabilmek amacıyla 86 yaşındaki mağdur ...'nin ellerini bağlayıp büfeye bağladıkları ve eziyet ederek yaraladıkları, mağdur ...'nin olay sonrasında büfe kenarına bağlı şekilde ölü bulunması olayında, her ne kadar maktulün vücudundaki yaralanmalar ile ölüm arasında illiyet bağı olmadığı anlaşılrsa da ölüm olayının yağma suçu sonrasında gerçekleştiği anlaşıldığından sanıklar hakkında Fransız Ceza Kanunu madde 312/7 maddesi gereği müebbet hapis cezası ve para cezası ile cezalandırılmalarını onamıştır⁵⁹.

D. Suçun Nitelikli Halleri

TCK madde 149 da yağma suçunun nitelikli halleri sayılmıştır.

Suçun nitelikli halleri aşağıda tek tek açıklanmaya çalışılacaktır. Yağma suçunda nitelikli hallerden birinin gerçekleşmesi durumunda cezada artırım yapılacak, birden fazla nitelikli halin var olması durumunda TCK madde 61 gereğince alt sınırdan makul seviyede uzaklaşılarak temel ceza belirlenecektir.

⁵⁷ <https://www.legifrance.gouv.fr/> (ET: 02.11.2022).

⁵⁸ PRADEL, Jean / DANTI JUAN, Michel: *Droit Pénal Spécial*, 7. Baskı, Cujas, Paris, 2017, s. 620.

⁵⁹ Fransız Yargıtayının 19.12.2017 tarihli ve 17-86.032 sayılı kararı (https://www.legifrance.gouv.fr, ET: 30.11.2022).

1. Suçun Silahla İşlenmiş Olması

Silah terimi TCK madde 6/1-f maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, saldırı ve savunmada kullanılan her türlü kesici delici alet, saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa dahi fiilen saldırı ve savunmada kullanmaya elverişli şeyler, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler sayılmıştır.

Yağma suçu bakımından silahın nitelikli hal olarak kabul edilmesinin nedeni silahın mağdur üzerinde yarattığı korkutucu etki ve suçun işlenmesini kolaylaştırmasıdır⁶⁰. Sırf failin üzerinde silahın bulunması yeterli değildir, fail suçun icrai hareketleri sırasında silahı kullanmalıdır. Bu nitelikli halin gerçekleşmesi için silahın mutlaka gerçek olması aranmaz, gerçeğe benzemesi ve korkutucu etkisinin olması yeterlidir⁶¹. Korkutucu etkisinden faydalandığı durumlarda; sopa, taş, köpek, kırık şişe ve flüt Yargıtay tarafından da silah olarak kabul edilmiş ve yağma suçunun silahla işlenmesi şeklindeki nitelikli halin varlığı kabul edilerek TCK madde 6'da sayılan saldırma ve savunmaya elverişli tüm maddeleri silahtan saymıştır⁶².

2. Suçun Kişinin Kendisini Tanınmayacak Bir Hale Koyması Suretiyle İşlenmesi

Kişinin kendisini tanınmayacak bir hale getirmesi durumu, failin kendini tanınmayacak hale getirerek dış görünüş bakımından kendisine benzetelemeyecek hale sokması ve teşhisini olanaksızlaştırma durumudur. Örneğin failin yüzünde değişiklik yapması, yüzünü kapatması, mağdura imzasız mektup göndermesi⁶³, yüzüne kar maskesi takması, erkek olan failin kadın kıyafeti giymesi durumu gibi haller yağma suçunun bu nitelikli hali kapsamındadır⁶⁴. Fail kendisini tanınmayacak hale sokarak mağdur tarafından tanınmayacağından, kaçmasının rahat olacağından emin olmakta ve böylece daha rahat bir şekilde bu suçu işlemektedir. Zira tanınmayacak haldeki kişiye karşı mağdurun da savunması olanaksız, etkisiz ya da gecikmiş olacaktır. Suçun bu halinin nitelikli kabul edilmesindeki neden de mağdurun kendisini savunamayacak halde olması ve failin teşhisi ve ele geçirilmesindeki güçlüktür.

Suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda faillerden birinin kendisini tanınmayacak hale getirmesi durumunda diğer failer hakkında da suçun nitelikli hali uygulanacaktır⁶⁵. *Tezcan/Erдем/Önok*'a göre; suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda faillerden birisi kendini tanınmayacak hale getiriyorsa diğer failer bunu biliyorsa onlar hakkında da bu nitelikli hal uygulanmalı, diğer failer bu durumu bilmiyorsa uygulanmamalıdır⁶⁶. *Dönmezer/Zafer/Çakmut*'a göre ise; sadece kendisini tanınmayacak hale getiren fail hakkında bu nitelikli hal uygulanmalıdır⁶⁷. Yargıtay'ın görüşü de faillerden birinin kendisini tanınmayacak hale getirmesi durumunda suçun nitelikli halinin diğer sanıklar hakkında da uygulanması yönündedir⁶⁸. Yine Yargıtay, failin yüzü görülebiliyor ve tamamen tanınması engellenmiyorsa bu nitelikli halin uygulanamayacağı görüşündedir⁶⁹.

⁶⁰ ÖZBEK / DOĞAN / BACAĞSIZ, s. 685-692.

⁶¹ GÖKCAN / ARTUÇ, s. 860.

⁶² Yargıtay, 6. CD, T. 22.09.2021, E. 2020/2435, K. 2021/14080; Yargıtay, 6. CD, T. 25.05.2021, E. 2020/2298, K. 2021/9606; Yargıtay, 6. CD, T. 19.02.2020, E. 2018/3114, K. 2020/644; Yargıtay, 6. CD, T. 03.06.2014, E. 2012/6219, K. 2014/11031; Yargıtay, 6. CD, T. 22.04.2014, E. 2011/20816, K. 2014/8168; Yargıtay 6. CD, T. 17.06.2014, E. 2011/21553, K. 2014/12660; Yargıtay, 6. CD, T. 03.02.2020, E. 2019/337, K. 2020-299 (Yargıtay Karar Arama).

⁶³ Yargıtay, 6. CD, T. 20.03.2014, E. 2011/19880, K. 2014/4836 (Yargıtay Karar Arama): "Yakınanın kapısının önüne, kendi adını belirtmeden veya kim olduğuna dair bir ifade kullanmadan imzasız mektup bırakıp tehdit ederek para isteyen sanığın eyleminin, 5237 sayılı TCK'nın 149/1-b maddesindeki suçu oluşturduğu düşünülmeden, anılan yasanın 148. Maddesi ile hüküm kurulması".

⁶⁴ ARSLANTÜRK, s. 175-178.

⁶⁵ BALCI / ÖZTÜRK, s. 716-719.

⁶⁶ TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / ÖNOK, R. Murat: *Teorik ve Pratik Ceza Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 459.

⁶⁷ CENTEL / ZAFER / ÇAKMUT, s. 360.

⁶⁸ Yargıtay, 6. CD, T. 17.09.2019, E. 2019/1919, K. 2019/4351 (Yargıtay Karar Arama): "Yağma suçunun işlenmesi sırasında mağdurların üzerini arayan kimliği belirsiz sanıklardan birinin yüzünde maske olduğunun anlaşılması karşısında; yağma eylemini silahla, birden fazla kişi tarafından birlikte, geceleyin ve kişinin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle işleyen sanıklar hakkında 5237 sayılı yasanın 149. Maddesinin 1. Fıkrasının (a,c,h) bendlerinin yanı sıra (b) bendi ile de uygulama yapılması gerektiğinin gözetilmemesi".

⁶⁹ Yargıtay, 6. CD, T. 09.02.2009, E. 2008/12206, K. 2009/1660 (Yargıtay Karar Arama): "Sanığın olay sırasında başında bulunan şapkanın siperliğini göz hizasında olduğu ve yüzünün görülebilecek durumda bulunduğu anlaşılması karşısında; 5237 sayılı TCK'nın 149/1 maddesinin (b) bendinin uygulama koşulunun oluşmadığı gözetilmeden yazılı biçimde hüküm kurulması".

3. Suçun Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi

Suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi halinde TCK madde 149/1-c bendindeki nitelikli hal uygulanır. Bu halin nitelikli hal sayılmasının sebebi, failler için birlikte hareket etmenin suçun işlenmesini kolaylaştırması, mağdur üzerinde daha fazla korkutucu etki bırakmasıdır. Bu nitelikli hali düzenleyen madde gerekçesinde, birden fazla kişi arasında müşterek faillik ilişkisinin bulunması gerektiği belirtilmiştir⁷⁰.

Yargıtay iştirak iradesinin bulunması durumunda suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi nitelikli halini kabul etmiş⁷¹, iştirak iradesinin bulunmaması durumunda bu nitelikli halin uygulanmayacağını kabul etmiştir⁷².

4. Suçun Yol Kesmek Suretiyle Ya da Konutta, İşyerinde veya Bunların Eklentilerinde İşlenmesi

Suçun yol kesmek suretiyle ya da konutta, iş yerinde veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde nitelikli halin uygulanmasındaki amaç kişilerin seyahat özgürlüğü ve özel hayatın geçtiği alanların zorla ihlal edilmesinin önlenmesidir. Yol kesmekten kasıt yolun araç ve insan geçişine engel olacak hale getirilmesidir. Yargıtay CGK 26.11.1973 tarih, 1973/346 Esas, 1973/733 Karar sayılı ilamında yol kesmeyi “*insanların geleceği bulunan her türlü yolda bulunan veya gizlenerek gelen geçenleri bir mal teslim veya o malın kendisince alınmasına zorunlu kılmak*” olarak tanımlamaktadır. Fail yoldan geçerken mağdurun da tesadüfen oradan geçerken yağma suçunun işlenmesi durumunda bu nitelikli hal oluşmayacaktır.

Konut binayı da içine alan geniş bir alana sahiptir, konutun geçici ya da sürekli kullanılmasının, mutlaka taşınmaz mal olmasının bir önemi yoktur, apartman katı, kulübe, çadır, otel odası, kaptan ve tayfaların oturdukları kabinler, kayıklar, tren kompartımanları, karavan vb. gibi alanları konut olarak kabul etmek gerekmektedir. Bir yerin konut olarak kabul edilmesi için bu yönde özgülendiğinin, yani dış dünyadan ayrı tutulduğunun dışardan bakıldığında da anlaşılması gerekir. Konutun eklentisi de konut kavramı içine alınmakta ve kanun maddesinde de suçun nitelikli halleri içerisinde sayılmaktadır⁷³.

Suçun bu nitelikli halinin oluşması için mağdurun konuta veya işyerine hukuka uygun olarak girip girmemesi önem arz etmemektedir. Fail ve mağdurun ortak yaşam alanı olan konutta da bu suçun işlenmesi durumunda yine nitelikli yağma suçuna ilişkin TCK madde 149/1-d maddesi uygulama alanı bulacaktır. Yargıtay 6. Ceza Dairesi 23.06.2021 tarih, 2020/2714 Esas, 2021/12173 Karar sayılı ilamında; sanığın müşteki olan annesini evde buldukları sırada tehdit ederek kolunda bulunan bileziği alma olayında TCK madde 149/1-d maddesinin uygulanması yönünde karar vermiştir. Yine Yargıtay 6 Ceza Dairesi 18.02.2020 tarih, 2018/292 Esas, 2020/639 Karar sayılı ilamında sanık ve mağdurun birlikte yaşadıkları konutta suçun işlenmesine rağmen bu nitelikli halin uygulanmamasını bozma nedeni yapmıştır.

Konutta yağma suçu genellikle aile içinde yaşanmaktadır, bu durumlarda da yağmaya konu olan eşya ailenin ortak eşyası ya da eşlerin ya da birlikte yaşayan kişilerin birbirlerine aldıkları mallar olabilmektedir. Bu gibi durumlarda uygulayıcı tarafından öncelikle yağmaya konu olan malın kime ait olduğu ya da ailenin ortak malı olup olmadığı araştırılmalıdır. Nitekim Yargıtay 6. Ceza Dairesi de 17.02.2022 tarih ve 2021/25266 Esas, 2022/1910 Karar sayılı ilamında suça konu olan malın kime ait olduğunun tespit edilmesini ve sonuca göre karar verilmesi gerektiği düşüncesi ile dosyayı bozmuştur⁷⁴.

⁷⁰ ÖZEN, *Özel Hükümler*, s. 641.

⁷¹ Yargıtay, 6. CD, T. 08.04.2014, E. 2012/452, K. 2014/6489 (Yargıtay Karar Arama).

⁷² Yargıtay, 6. CD, T.01.06.2021, E. 2020/117, K. 2021/10374 (Yargıtay Karar Arama): “*oluş ve dosya içeriğine göre; müştekinin sanık ...'yi yakalamaya çalışması üzerine sanık ...'nin müştekiyi ittirmesiyle eylemin sanık ...yönünden yağmaya dönüştüğü, sanıklar ..., ve ...'nin ise yağmaya dönüşen bu eyleme katıldıklarına dair her hangi bir delil ya da bulgu bulunmadığı anlaşılması karşısında sanık ... hakkında TCK'nın 149/1-c maddesi uygulanamayacağından*”.

⁷³ ÖZBEK, s. 666.

⁷⁴ Yargıtay, 6. CD, T. 17.02.2022, E. 2021/25266, K. 2022/1910 (Yargıtay Karar Arama).

5. Beden veya Ruh Bakımından Kendisini Savunamayacak Durumda Bulunan Kişiye Karşı İşlenmesi

Malı elinde bulunduran zilyedin “kendisini savunamayacak durumda olması”, yaş küçüklüğü, yaşlılık durumu, akıl hastalığı, ağır hastalık hali, engelli olma hali gibi nedenlerle malı yeterince koruyamaması anlamına gelmektedir. Mağdur olan kişinin fail tarafından bu duruma getirilmesine gerek yoktur. Mağdurun içinde bulunduğu durumdan faydalanarak failin yağma suçunu işlemiş olması suç nitelikli hale getirmektedir. Mağdurun kendisini alkol alarak, ilaç kullanarak vb. savunmasız hale getirmesi halinde de savunmasızlığı bizzat mağdur oluşturmuş olsa dahi suçun bu nitelikli hali uygulanacaktır⁷⁵. Ancak fail tarafından mağdur savunmasız hale getirilirse savunmasız hale getirme eylemi yağma suçunun maddi unsuru olan cebir unsuru içerisinde sayılacağından suçun, “*beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunana karşı yağma*” nitelikli hali oluşmadığından TCK madde 149/1-e maddesi uygulanmayacaktır⁷⁶. Nitekim Yargıtay’ın görüşü de bu yöndedir⁷⁷. Yine beden ve ruh bakımından kendisini savunamayacak kişiye herhangi bir cebir veya tehdit uygulanmadan elinde bulunan malın alınması halinde yağma suçu oluşmayacak, hırsızlık suçu oluşacaktır.

Yargıtay 6. Ceza Dairesinin genel görüşüne göre, 12 yaşından küçük çocuklar kendisini savunamayacak durumda kabul edilmekle birlikte, yine anılan dairenin ileri yaşlarda örneğin 85 ve 90 yaşlarındaki mağdurlar hakkında ya da felçli hasta ya da 17 yaşındaki sağır ve dilsiz mağdurlar hakkında mahkemece kendisini savunamayacak durumda olup olmadığı yönünde doktor rapor alınmadan ve mahkemece gözlem yapılmadan karar verilmemesi yönünde görüşleri bulunmaktadır⁷⁸.

6. Var Olan veya Varsayılan Suç Örgütlerinin Oluşturdukları Korkutucu Güçten Yararlanılarak İşlenmesi

TCK madde 149/1-f maddesindeki bu nitelikli halin uygulanması için failin gerçekten bir örgüte üye olması aranmamaktadır. Örgütün korkutucu gücü ile mağduru etkilemesi ve yağma suçunu işlemesi maddenin uygulanması için yeterlidir⁷⁹. Fail mağdurun savunmasını etkisiz hale getirmek için var olan ya da varsayılan bir örgüt adına hareket ettiğini ya da örgütün bu eylemi yaptırdığını ima etse dahi bu nitelikli halin unsuru oluşacaktır. Ancak failin toplum tarafından tanınan suça bulaşmış kişi olarak tanınmasından faydalanarak ya da kendisini böyle tanıtmaları sonucu yağma suçunu işlemesi halinde bu nitelikli hal gerçekleşmeyecektir⁸⁰.

7. Suç Örgütüne Yarar Sağlamak Maksadıyla İşlenmesi

Suçun bu nitelikli hali TCK madde 149/1-g maddesinde düzenlenmiş olup, bu nitelikli halin gerçekleşmesi için TCK madde 220’de düzenlenen tanıma uygun bir suç örgütünün varlığı gerekmektedir. Kanun tanımından da anlaşılacağı üzere; kanunların suç olarak kabul ettiği fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak, işlenmesi amaçlananlardan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır. Bu suç örgütünün terör amacıyla veya başkaca bir suç işlemek amacıyla kurulmuş olması önemli değildir. *Doğan Soyaslan, Mustafa Özen, Mahmut Koca/İlhan Üzülmmez*’e göre suçun tamamlanması için örgüte yarar sağlanmış olması gerekli değildir, para gerçekte örgüte gitmemiş olabilir ancak suç örgütü adına yarar sağlamak amacı ile failin cebir veya tehditle malı alması, örgüte aidat ödettirilmesi veya bağışta bulunmaya zorlanması suçun bu nitelikli hali için yeterlidir⁸¹.

⁷⁵ TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 610.

⁷⁶ ARTUÇ, s. 360.

⁷⁷ Yargıtay, 6. CD, T. 03.12.2018, E. 2016/205, K. 2018/7492 (Yargıtay Karar Arama).

⁷⁸ Yargıtay, 6. CD, T. 02.02.2021, E. 2019/1834, K. 2021/1554; Yargıtay, 6. CD, T. 11.12.2018, E. 2018/882, K. 2018/8003; Yargıtay, 6. CD, T. 27.04.2016, E. 2016/144, K. 2016/3532 (Yargıtay Karar Arama).

⁷⁹ ÖZEN, *Özel Hükümler-I*, s. 891-899.

⁸⁰ KOCA / ÜZÜLMEZ, s.756-767.

⁸¹ SOYASLAN, Doğan: *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2023, s. 436-439; ÖZEN, *Özel Hükümler-I*, s. 891-899; KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 708.

8. Suçun Geceleyin İşlenmesi

Yağma suçunun bu nitelikli hali TCK madde 149/1-h bendinde düzenlenmiştir. Bu halin nitelikli olarak kabul edilmesindeki amaç mağdurun karanlıkta kendisine yönelen cebir veya tehdit karşısında daha fazla korkuya kapılması ve kendisini savunmasının zorlaşması, ayrıca bu suçun gece işlenmesi durumunda mağdurun ya da tanıklık yapacak kişilerin faili teşhis etmekte zorlanmasıdır.

Gece vaktinden ne anlaşılması gerektiği TCK madde 6/1-e fıkrasında tanımlanmış olup, “gece vakti” deyiminden, güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman diliminin anlaşılacağı belirtilmiştir. Bu nitelikli halin varlığının kabulü için suçun maddi unsurlarından olan cebir veya tehdit unsuru veya malın alınması unsurlarından herhangi birisinin “gece” sayılan bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olması yeterli kabul edilmektedir⁸². Bu nitelikli halin uygulanması için gece vaktinin tespiti de önem arz etmektedir. Öncelikli olarak suçun işlendiği saat tespit edilmeli sonrasında o saat diliminin gece olup olmadığı belirlenmelidir. Uygulamada gece vakti belirlenirken yıllık olarak hesaplanan 698 sayılı Kanuna göre yetkili ve sorumlu kurum olan Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü’nden alınan bilgiler Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden paylaşılarak, uygulayıcıların UYAP üzerinden ulaşması sağlanmıştır⁸³. Yargıtay da gece vaktinin tartışmaya mahal bırakmayacak şekilde belirlenmesi gerektiği yönünde kararlar vermektedir⁸⁴.

Yağma suçunun unsuru olan cebir veya tehdidin gece başlaması ya da malın gece alınması bu nitelikli halin uygulanması için yeterlidir. Her iki hareketin de mutlaka gece işlenmesi aranmamaktadır⁸⁵.

Yağma suçunun işlendiği zaman dilimi tam olarak tespit edilemediği durumlarda “şüpheden sanık yararlanır” ilkesi gereği suç gündüz vakti gibi işlenmiş kabul edilir ve bu nitelikli hal uygulanmaz⁸⁶.

E. Türk ve Fransız Hukuk Sisteminin Suçun Nitelikli Halleri Bakımından Mukayesesi

Fransız Ceza Kanunu madde 312/2 ve devamı fıkralarda suçun nitelikli halleri sayılmıştır:

“Yağma suçu, aşağıdaki hallerde on yıl hapis ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır:

312/2: 1. Fiilin öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde sekiz gün veya daha fazla süreyle tam iş görmezliğe yol açacak biçimde cebir uygulanması,

2. Yaşa, hastalığa, engele, fiziksel veya psikik bir soruna veya gebeliğe bağlı olarak kırılğan grupta olduğu bilinen veya bilinmesi gereken bir kişiye karşı işlenmesi,

3. Mülga

4. Tanınmamak için bilinçli olarak yüzünü tamamen veya kısmen gizlemiş bir kişi tarafından işlenmesi,

⁸² TEZCAN / ERDEM / ÖNOK, s. 528.

⁸³ Portal.uyap.gov.tr (ET: 19.10.2022).

⁸⁴ Yargıtay, 6. CD, T. 08.04.2010, E. 2006/14460, K. 2010/3878 (Yargıtay Karar Arama): “sanığı ve suç ortağının aşamalarda anlatımları, yakınının kolluktaki ifadesi ve tutanaklar ile güneşin 05.47’de doğduğunun anlaşılmasına göre; suçun işlendiği zaman dilimi duruksamaya yer bırakmayacak biçimde saptandıktan sonra sanık hakkında 5237 sayılı TCK’nın 6/1-e maddesi aracılığıyla aynı yasanın 149. Maddesinin 1. Fıkrasının (h) bendiyle uygulama yapıp yapılmayacağı tartışılmadan ve suçun gece saat 1-2 sıralarında işlendiğine ilişkin kanular karar yerinde gösterilmeden, yazılı biçimde hüküm kurulması”.

⁸⁵ KOCA / ÜZÜLMEZ s. 756-767; ARTUÇ s. 365.

⁸⁶ BALCI / ÖZTÜRK, s. 750.

5. Eğitim veya öğretim kurumlarında veya öğrencilerin giriş çıkışları esnasında ya da bu sürelerle çok yakın bir zamanda, bu kurumların civarlarında işlenmesi,

312/3: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde sekiz günden fazla süreyle tam iş göremezliğe yol açacak biçimde cebir uygulanması halinde on beş yıl hapis cezasıyla ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır.

İşbu maddeyle öngörülen ihlal için, madde 132-23'ün güvenlik periyoduna ilişkin ilk iki fıkrası uygulanır.

312/4: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde yirmi yıl hapis cezasıyla ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır.

İşbu maddeyle öngörülen ihlal için, madde 132-23'ün güvenlik periyoduna ilişkin ilk iki fıkrası uygulanır.

312/5: Yağma, silahla veya silah tehdidiyle, izne tabi veya taşınması yasak bir silahı taşıyan bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi halinde otuz yıl hapis ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır.

İşbu maddeyle öngörülen ihlal için, madde 132-23'ün güvenlik periyoduna ilişkin ilk iki fıkrası uygulanır.

312/6: Organize örgüt olarak işlenen yağma, yirmi yıl hapis cezası ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır.

Bu madde kapsamında işlenen yağma öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde fiil otuz yıl hapis cezasıyla ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır.

Bu madde kapsamında işlenen yağmanın silahla veya silah tehdidiyle, izne tabi veya taşınması yasak bir silahı taşıyan bir kişi tarafından gerçekleştirilmesi halinde fiil müebbet hapis cezasıyla cezalandırılır.

İşbu maddeyle öngörülen ihlal için, madde 132-23'ün güvenlik periyoduna ilişkin ilk iki fıkrası uygulanır.

312/6 ile öngörülen biçimde organize örgüt bünyesinde yağma fiilini işlemeye teşebbüs eden kişiler, idari veya adli makamı öncesinde uyararak suçun gerçekleşmesini önlemiş veya mevcutsa diğer failerle katılanların kimliklerinin tespitini sağlamış ise cezadan muaftır.

Organize örgüt biçiminde yağmanın faili veya katılanı, idari veya adli makamı öncesinde uyararak fiilin durmasını veya neticesinde adam ölmesini veya sürekli sakatlığı önlemiş veya mevcutsa diğer failerle katılanların kimliklerinin tespitini sağlamış ise özgürlüğü sınırlandırıcı cezasında yarı yarıya indirim yapılır.

312/7: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişinin ölümüne yol açacak biçimde şiddet; işkence veya barbarlık eylemleri uygulanması halinde ömür boyu hapis cezasıyla ve 150.000 avro para cezasıyla cezalandırılır.

İşbu maddeyle öngörülen ihlal için, madde 132-23'ün güvenlik periyoduna ilişkin ilk iki fıkrası uygulanır.

318/8: *Şiddet fiillerinin takip ettiği yağma, bir failin veya hükümlünün firar etmesini veya cezalandırılmamasını kolaylaştırmak için şiddet uygulanan yağma, madde 312-2, 312-3, 312-4, 312-6 ve 312-7 kapsamında değerlendirilir.*

312/9: *İşbu bölümde öngörülen suçlara teşebbüs, aynı cezalara tabidir.*

*İşbu bölümde öngörülen suçlar için madde 311-12 hükümleri uygulanır*⁸⁷.

Fransız Ceza Kanunu'nda suçun nitelikli halleri tek tek sayılmış ve her bir nitelikli hal durumunda verilecek cezalar da ayrı ayrı her bir bentte belirtilmiş olup, Türk Ceza Kanunu'nda olduğu gibi cezanın alt ve üst sınırı değil suçun oluşması halinde hükmedilecek net ceza miktarı kanun koyucu tarafından düzenlenmiştir. Genel hatları ile nitelikli haller Türk Ceza Kanunu'nda belirlenenler ile benzerlik göstermektedir, ancak gerek hapis cezası gerekse para cezalarının fazla oluşu Türk Ceza Kanunu'ndan ayrılmaktadır.

Ayrıca Fransız Ceza Kanunu madde 312/2'de kırılğan grubun içinde “*gebe olduğu bilenen ya da bilinmesi gereken kişiye karşı işlenmesi*” hali birebir kanun maddesine alınarak, bu dönemde kendisine karşı yönelen herhangi bir cebir veya tehdit karşısında kendisini korumakta güçlük çekecek olan kişi de bizzat kanun metni ile koruma altına alınmıştır. Yine kırılğan grup alanına somut olayın durumuna göre; mağdur, cinsiyetinden, etnik kökeninden, milletinden dolayı ırkçı ya da dini bir ayırım nedeni ile yağma suçuna maruz kalmışsa bu madde hükmü içerisinde değerlendirilmektedir. Yargı kararları ve hukukçuların görüşleri de bu yöndedir⁸⁸. Nitekim, Fransız Yargıtay Ceza Dairesi 23.06.199 tarih, 98-84.158 sayılı kararında; yağmanın nitelikli hallerinden biri olan suçun kırılğan gruba karşı işlenmesine ilişkin somut olayda; 64 yaşında bulunan mağdurun ne şekilde bir savunmasızlık halinin bulunduğu ve kırılğan gruba girip girmediği hususunun yeterince araştırılmadan yetersiz gerekçe ile sanığa 10 yıl hapis cezası ve para cezası verilmesini bozma nedeni yapmıştır⁸⁹.

Türk ceza hukuku sistemi ve Fransız ceza hukuku sistemi kendini savunamayacak durumda olan kişiye karşı işlenen nitelikli yağma suçunda gerekli araştırmaların yapıldıktan sonra mahkeme gözlemi ve gereklilik durumunda mağdur hakkında rapor alınarak sanık hakkında nitelikli yağma suçundan mahkumiyet hükmü kurulmasını uygun bulmaktadır.

Fransız Ceza Kanunu'nda suçun gece vakti işlenmesi hali nitelikli haller arasında sayılmamıştır. Ancak suçun eğitim öğretim kurumlarında ya da bu kurumların yakınında ve okul giriş çıkışı saatlerinde işlenmesi hali de suçun nitelikli hali olarak kabul edilmiştir.

F. Neticesi Sebebiyle Cezanın Arttırılmasını Gerektiren Durum

1. Türk Ceza Kanunu Madde 149/2'de Düzenlenen Durum

Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebi ile ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumu TCK madde 149/2'de düzenlenmiş olup bu hallerin gerçekleşmesi durumunda ayrıca yaralama suçundan da faile ceza verileceği belirtilmiştir. Yağma suçunun cebir uygulanarak işlenmesi durumunda, yaralama eyleminin TCK madde 86 kapsamında kalması durumunda (basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek durumda olan yaralanmalar) bu kapsamda olan yaralama yağma suçunun cebir unsuru içinde bulunacağından ayrıca yaralamadan ceza verilmeyecektir.

Uygulamada yağma suçunun işlenmesi esnasında oluşan yaralama fiilinin TCK madde 86 kapsamında kalan basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek bir yaralama mı yoksa TCK madde 87 kapsamında kalan neticesi sebebi ile ağırlaştırılmış bir yaralama mı olup olmadığı alınacak olan adli tıp raporu

⁸⁷ Code Pénal Français (Fransız Ceza Kanunu) (<https://www.legifrance.gouv.fr/>, ET: 10.11.2021).

⁸⁸ PRADEL / DANTI JUAN, s. 620, DREYER, 2020, s. 442.

⁸⁹ Fransız Yargıtay Ceza Dairesinin 23.06.199 tarihli ve 98-84.158 sayılı kararı (<https://www.legifrance.gouv.fr/jurisprudencejudiciaire>, ET:10.11.2021).

ile belirlenecektir⁹⁰. Ayrıca mahkemece TCK madde 87 kapsamında kaldığı anlaşılan yağmaya bağlı yaralamalarda ayrıca ceza verilebilmesi için kamu davası açılan iddianame ile failin TCK madde 87 kapsamında da ayrıca cezalandırılması talep edilmiş olmalıdır. Nitekim bu şekilde açılmamış bulunan kamu davaları sonucunda verilen hükümler Yargıtay kararları ile bozulmaktadır. Yargıtay 6. Ceza Dairesi 25.11.2019 tarih, 2017/2809 Esas, 2019/5770 Karar sayılı ilamı bu kapsamda verilmiş bir karardır⁹¹.

2. Türk ve Fransız Hukuk Sisteminde Neticesi Sebebiyle Cezanın Arttırılmasını Gerektiren Hallerin Mukayesesi

Fransız Ceza Kanunu madde 312/3, 312/4, 312/6-2 ve 312/7’de neticesi sebebi ile ağırlaşmış haller ve bu durumda hükmedilecek cezalar düzenlenmiştir. Buna göre;

“312/3: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde sekiz günden fazla süreyle tam iş göremezliğe yol açacak biçimde cebir uygulanması halinde on beş yıl hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

312/4: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde yirmi yıl hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

312/6: Bu madde kapsamında işlenen yağma öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişi üzerinde organ kaybına veya sürekli sakatlığa yol açacak biçimde şiddet uygulanması halinde fiil otuz yıl hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır.

312/7: Yağma, öncesinde, esnasında veya sonrasında bir kişinin ölümüne yol açacak biçimde şiddet; işkence veya barbarlık eylemleri uygulanması halinde ömür boyu hapis cezasıyla ve 150.000 Avro para cezasıyla cezalandırılır”⁹².

Türk hukuk sisteminde, bileşik bir suç olan yağma suçunun unsurlarından biri olan cebrin mağdurda basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek düzeyde kalması halinde yağma suçundan cezaya hükmedildiği için ayrıca yaralamadan cezaya hükmedilmezken TCK madde 87 kapsamında yaralama gerçekleşmesi halinde faile ayrıca yaralamadan ceza verilmesi TCK madde 149/2’de düzenlenmiştir. Ancak Fransız Ceza Kanunu m. 312/3, 312/4, 312/6-2 ve 312/7’nci maddelerde yağma sonucunda mağdurda 8 gün veya daha fazla iş göremezlik, organ kaybına veya sakatlığa neden olacak yaralama fiilin gerçekleşmesi durumunda 15-20 yıl arasında değişen hapis cezası verilmesini düzenlemiştir. Yağma sonucunda ölüm meydana gelmesi halinde ise müebbet hapis cezası verilmesi düzenlenmiş olup, ayrıca faile yağmadan ceza verilmemektedir.

G. Şahsi Cezasızlık ve Daha Az Cezayı Gerektiren Haller

Şahsi cezasızlık sebebi, failin belirli kişisel özellikleri nedeni ile hiç ceza almaması ya da cezasında indirim yapılması durumudur⁹³. Şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepleri düzenleyen TCK madde 167’de yağma ve nitelikli yağma suçu bu cezasızlık sebebi dışında sayıldığından yağma suçlarında şahsi cezasızlık halleri uygulanmamaktadır⁹⁴.

⁹⁰ ADLİ TIP KURUMU: *Türk Ceza Kanunu’nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi Rehberi*, 2019 (<https://www.atk.gov.tr/tckyaralama24-06-19.pdf>, ET:08.10.2021).

⁹¹ Yargıtay, 6. CD, T. 25.11.2019, E. 2017/2809, K. 2019/5770 (Yargıtay Karar Arama).

⁹² *Code Pénal* (Fransız Ceza Kanunu) (<https://www.legifrance.gouv.fr/>, ET:10.11.2021).

⁹³ ARTUK, Mehmet Emin / GÖKCEN, Ahmet / ALŞAHİN, Mehmet Emin / ÇAKIR, Kerim: *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 17. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 681-684.

⁹⁴ 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazete.

Yağma suçunun cezasını azaltan iki neden TCK madde 150’de düzenlenmiş bulunmaktadır. Bir hukuki alacağın tahsili nedeni ile yağma suçunun işlenmiş olması ve suça konu olan malın değerinin azlığı bu madde kapsamında cezayı azaltan nedenlerdir.

1. Suçun Bir Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağın Tahsili Amacıyla İşlenmesi

Kişinin hukuki alacağını tahsil etmesi amacıyla mağdura karşı cebir veya tehdit kullanması durumunda yalnızca yaralama ya da tehdit suçundan ceza verilir, faile ayrıca yağma suçundan ceza verilmez. Hukuki ilişki kavramından anlaşılması gereken; hukuk düzeni tarafından korunan, geçerli kabul edilen hukuka uygun olan işlem ve taraflar arasındaki ilişkidir. Alacaktan anlaşılması gereken ise geniş yorum yapılarak yalnızca para alacağı olarak düşünülmemeli mal alacağı da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Hukuki alacak ya da mal ile tahsili gerçekleştirilmek için yağma yapılan malın değerinin eşit olması aranmamakta, ancak yağmaya konu mal ile alacak para ya da malın orantılı olması aranmaktadır⁹⁵. TCK’nın 150. maddesinde sözü edilen “hukuki ilişkiye dayanan alacak” kavramı hukuki anlamda bir edimle yükümlü olan borçlunun şahsına karşı alacaklının kullandığı haktır. Alacak hakkı malvarlığına ilişkin, geçici, şahsa bağlı ve nispi bir yararlanma hakkıdır. Alacak hakkı herkese karşı değil sadece borçluya karşı ileri sürülebildiği, sınırlı sayıda ve belirli kişiler arasında söz konusu olduğu için nisbi bir haktır. Borç ilişkisinden doğan haklar sadece borçluya karşı ileri sürülebilir. Bu madde hükmünün uygulanabilmesi için fail ile mağdur arasında alacak hakkı doğuran herhangi bir hukuksal ilişkinin bulunması gereklidir. Bu hukuki ilişkinin, ilgili Kanunda belirtilen şekil şartına uygun olarak kurulmuş olması zorunlu olmayıp hukuk düzenince kabul edilebilir meşru bir ilişki olması yeterlidir. Dolayısıyla TCK’nın 150. maddesi ancak, mağdurun söz konusu hukuki ilişkiye taraf olan borçlu, failin ise alacaklı olması durumunda uygulanabilecektir⁹⁶.

Bu maddenin uygulanabilmesi için fail ile mağdurun arasında geçerli bir hukuki ilişkinin bulunması gerekmektedir. Ayrıca failin hukuki ilişkinin tarafı olması da aranmaktadır. Yakını ya da arkadaşının alacağını tahsil amacı ile bu suçun işlenmesi durumunda bu madde hükümleri uygulanmayacaktır. Yine meşru olmayan bir alacak nedeni ile de bu suçun işlenmesi halinde madde hükmü uygulama alanı bulmayacaktır.

Nitekim CGK, 04.07.2022 tarih 2022/6-193 Esas, 2022/508 Karar sayılı ilamı ve daha birçok kararında alacağın tahsili amacıyla gerçekleştirilen yağma eyleminde mağdur ve fail arasındaki hukuki ilişkinin varlığının yanı sıra alacak tutarı ile yağmaya konu olan malın değerinin orantılı olmasını aramakta aksi takdirde TCK 150/1 maddenin uygulanma imkanının bulunmadığı yönündedir⁹⁷.

2. Suçun Konusunu Oluşturan Malın Değerinin Az Olması

Malın değerinin az olması durumu TCK’nın madde 150/2 fıkrasında düzenlenmiş olup, yağma suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılması gerektiği kabul edilmiştir.

Yağma suçunun teşebbüs aşamasında kalması durumunda bu madde hükmü uygulanmayacaktır, zira teşebbüs aşamasında kalan suçta mal henüz alınmamıştır ve alınmayan malın da değer azlığı durumu tartışma konusu olmayacaktır⁹⁸.

⁹⁵ BALCI / ÖZTÜRK, s. 932-939.

⁹⁶ ÖZBEK, Veli Özer: *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s. 669.

⁹⁷ Yargıtay, CGK, T. 04.07.2022, E. 2022/6-193, K. 2022/508 (Yargıtay Karar Arama): “sanıklar tarafından işletildiği belirtilen söz konusu taksi durağının giderinin ne kadar olacağı araştırılması, gerekirse bu hususta bir bilirkişi görevlendirilmesi ve bunun sonucuna göre mağdurlardan alındığı iddia olunan para ile söz konusu gider arasında orantı olup olmadığı ve bu hâliyle sanıklar hakkında TCK’nın 150. maddesinin 1. fıkrasının uygulanma şartlarının bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekirken, eksik araştırma ile karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.”

⁹⁸ ÖZEN, *Özel Hükümler-I*, s. 899.

Yargıtay bu hükmü uygularken failin daha fazlasını alma durumu varken daha azını alıp almamasına göre değerlendirmektedir⁹⁹.

Kanun metninde “indirilebilir” kelimesi kullanılarak, kanun koyucu tarafından değer azlığı durumu hâkimin takdir yetkisine bırakılmış olup, somut olayın özelliğine göre uygulayıcı bu durumu neden uyguladığını ya da uygulamadığını gerekçesinde belirtmek durumundadır¹⁰⁰. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 26.02.2019 tarih, 2019/120 Esas, 2019/135 Karar sayılı ilamında 12 yaşında olan mağdurun gün boyu çalışıp kazandığı 15 TL’nin, sanık tarafından mağdurun boş bir binaya götürülerek bıçakla mağduru tehdit edip alınması olayında; her ne kadar 15 TL’nin değerinin az olduğu kabul edilse de mağdurun yaşı, gün boyu çalışıp bu tutarı kazanmış olması ve yoğunluğunun göstergesi olarak kabul etmiş ve TCK madde 150/2’de belirtilen değer azlığı indiriminin uygulanmamasını yerinde bulmuştur¹⁰¹.

H. Türk ve Fransız Hukuk Sisteminde Şahsi Cezasızlık ve Daha Az Cezayı Gerektiren Hallerin Mukayesesi

Fransız Ceza Kanunu madde 312/9:

“İşbu bölümde öngörülen suçlara teşebbüs, aynı cezalara tabidir.

*İşbu bölümde öngörülen suçlar için madde 311-12 hükümleri uygulanır.”*¹⁰².

Şahsi cezasızlık halleri Fransız Ceza Kanunu madde 311/12 düzenlenmiştir:

“Aşağıdaki durumlarda kişiye ceza verilmez;

1- Üstsoy veya altsoydan birine karşı,

2- Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşler hakkında

Bu madde aşağıdaki durumlarda geçerli olmayacaktır:

(a) Hırsızlık, mağdurun kimlik belgelerine, yabancı kişinin oturma belgesine veya ödeme/telekomünikasyon araçları gibi mağdurun günlük yaşamı için gerekli olan nesnelere veya belgelerle ilgili olduğunda,

*(b) Fail, mağdura atanmış olan vasi, kayyım veya aile temsilcisi olarak koruma görevi için yetkili makamlarca atanmış kişi ise,”*¹⁰³.

Fransız Ceza Kanunu madde 312/9 suça teşebbüsü düzenleyen madde sonunda; bu bölümde öngörülen suçlar için hırsızlık suçunda uygulanan şahsi cezasızlık hallerinin uygulanacağı öngörülmüştür. Bu haller; suçun alt ve üst soya karşı işlenmesi, ayrı yaşamayan ya da idari makamlarca ayrılığına karar verilmeyen eşe karşı işlenmesi durumlarıdır. Suçun işlenmesi ile mağdurun ödeme araçları ya da kimlik, oturma belgesi gibi şahsına özel belgelerin zarar görmesi durumunda ya da mağduru korumak amacı ile yetkili makamlarca atanan vasi, kayyım veya aile temsilcisi tarafından bu suçun işlenmesi durumunda şahsi cezasızlık hallerinin uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu’nda şahsi cezasızlık hallerini düzenleyen TCK madde 167’de bu maddenin özellikle yağma ve nitelikli yağmada uygulanmayacağı vurgulanırken, Fransız Ceza Kanunu’nda yağma suçunu düzenleyen 312/9

⁹⁹ Yargıtay, CGK, T. 04.12.2018, E. 2018/92, K. 2018/606 (Yargıtay Karar Arama): “özülenmiş iradeleri mağdurdaki paranın teslimine değil, sadece 10 TL’ye yönelik olan sanıkların suç tarihine göre mağdurdan daha fazla para talep edebilecekken daha azı ile yetinmeleri, yağma eylemine konu sigaranın suç tarihindeki bedeli, işlenen fiilin ağırlığı ve bu eylemin mağdur üzerindeki etkisi gözetildiğinde suça konu malın değerinin az olduğu kabul edilerek sanıkların TCK’nın 150/2 maddesi gereğince cezalarında indirimine gidilmesi gerekmektedir.”

¹⁰⁰ ÖZBEK / DOĞAN / BACAŞIZ, s. 692-695.

¹⁰¹ Yargıtay, CGK, T. 26.02.2019, E. 2019/120, K. 2019/135. ARTUÇ, Mustafa / GÖKCAN, Hasan Tahsin: *Pratik Açıklamalı Türk Ceza Kanunu*, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 876.

¹⁰² Fransız Ceza Kanunu madde 312/9 (<https://www.legifrance.gouv.fr/>, ET:10.11.2021).

¹⁰³ Fransız Ceza Kanunu madde 311/12 (<https://www.legifrance.gouv.fr/>, ET: 11.11.2021).

madde sonunda şahsi cezasızlık hallerine atıfta bulunarak bu bölümde işlenen suçlara karşı şahsi cezasızlık hallerinin istisnaları ile birlikte uygulanacağı belirtilmiştir.

Fransız Hukuk sistemi 1972 yılından önce alacağın tahsili amacı ile yağma suçunun işlenmesi durumunu “*amino lucri*” yani gayrimeşru bir menfaat elde etmek için hareket etmeyip, alacaklı olan failin kendisine borcu olan kişiyi ödeme yapması için basitçe tehdit ettiğinden ve de yağma suçunu işlemekle failin mal edinme ya da zenginleşme gibi bir amacı olmadığından bu durumlarda yağma suçunun oluşmadığı kabul edilmekteydi. Ancak 1972 yılında yapılan değişikliklerle bu durum kaldırılmış olup alacağın yasal yollardan tahsili cihetine gidilmesi gerektiği savunulmuş ve yağma suçunun oluşması sonucunda ortada bir alacağın varlığı söz konusu olsa dahi herhangi bir indirim yapılmaksızın failin cezalandırılması düzenlenmiştir. Bu husus bazı hukukçular tarafından yağma suçunun unsurlarından biri olan malın alınması ve zenginleşme aracı olarak suçun işlenmediği, failin alacağını tahsil amacı ile suçun işlendiği gerekçesi ile eleştirilmiş ancak çoğunlukta olan hukukçuların görüşü kanun metninde yapılan değişikliklerle alacağın tahsili amacıyla yapılan yağmada ceza verilmemesi uygulamasının kaldırılmasını suçun unsurları gerçekleştiğinden ve alacaklının alacağını yasal ve meşru zeminde de tahsil edebileceği gerekçesi ile yerinde bulmaktadır¹⁰⁴.

III. YARGILAMANIN USULÜ YÖNÜ

A. Soruşturma ve Kovuşturma Usulü

Yağma suçunun, gerek TCK madde 148/1’de düzenlenen basit hali, 148/2’de düzenlenen senedin yağması hali, gerekse de TCK madde 149’da belirtilen suçun nitelikli hallerinin soruşturulması Cumhuriyet Başsavcılığınca re’sen yapılır. Bu suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete tabi değildir. Yağma suçunun cezasının alt sınırı TCK m. 148/1’de 6 yıldan başladığından, soruşturma ve kovuşturma aşaması Ceza Muhakemeleri Kanunu (CMK) müdafî atanmasını düzenleyen 150. maddesi gereği sanığa müdafî atanmadan yapılamaz. Bu suçun kovuşturma aşamasının yapılacağı mahkeme Ağır Ceza Mahkemesi olduğu için; suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığı halinde sanık yargılama aşamasında tutuklu bulunabilir ve bu tutukluluk süresi CMK madde 102/2 maddesi uyarınca en çok 2 yıl olup, bu süre zorunlu durumlarda 3 yıla uzatılabilir. Bu tutukluluk süresine kanun yolunda geçen süreler dahil değildir¹⁰⁵.

B. Türk ve Fransız Hukuk Sisteminde Soruşturma ve Kovuşturma Usulünün Mukayesesi

Fransız ceza hukuk sistemi de soruşturma ve kovuşturma usulleri yönünden Türk hukuk sistemi ile benzerlik göstermektedir. Ancak yağma suçunda tutukluluğa ilişkin süreler Fransız Ceza Usul Kanunu madde 145/2’de en çok 4 yıl olarak düzenlenmiş olup zorunlu durumlarda da 4 yıla kadar daha uzatılabileceği düzenlenmiştir¹⁰⁶.

IV. İLK DERECE (AĞIR CEZA) MAHKEMESİNCE YARGILAMASI TAMAMLANMIŞ 100 DOSYA ÜZERİNDEN YAPILAN İSTATİSTİK BİLGİLER

Yağma suçu iddiası ile kamu davası açılan Gaziantep 4. ve 5. Ağır Ceza Mahkemelerince 2021 yılında yargılaması yapılarak karara bağlanan 100 dosya incelenmiş olup açıklayıcı istatistik yöntemi kullanılarak aşağıdaki şablonlarda belirtildiği şekilde bilgilere ulaşılmıştır¹⁰⁷. İncelenen dosya sayısı 100 olup, bazı dosyalarda sanıkların sayısı birden fazla olduğu için 126 sanık üzerinden istatistik bilgi

¹⁰⁴ OLLARD / ROUSSEAU, s. 349-351.

¹⁰⁵ GÖKCAN / ARTUÇ, s. 845.

¹⁰⁶ *Code de Procédure Pénal* (Fransız Ceza Usul Kanunu) (<https://www.legifrance.gouv.fr/>, ET: 11.11.2021). *AJ Pénal, Actualité Juridique Pénal*, Dalloz, Sayı 9, Eylül, 2021, s. 429.

¹⁰⁷ Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından 10.03.2022 tarih ve 93586998/5478/12265 sayılı yazı ile dosya inceleme izni alınmıştır.

çalışması yapılmıştır. Yine bazı dosyalarda mağdur sayısı da birden fazla olduğundan 100'ün üzerinde mağdur bilgisi üzerinden istatistik çalışma yapılmıştır¹⁰⁸.

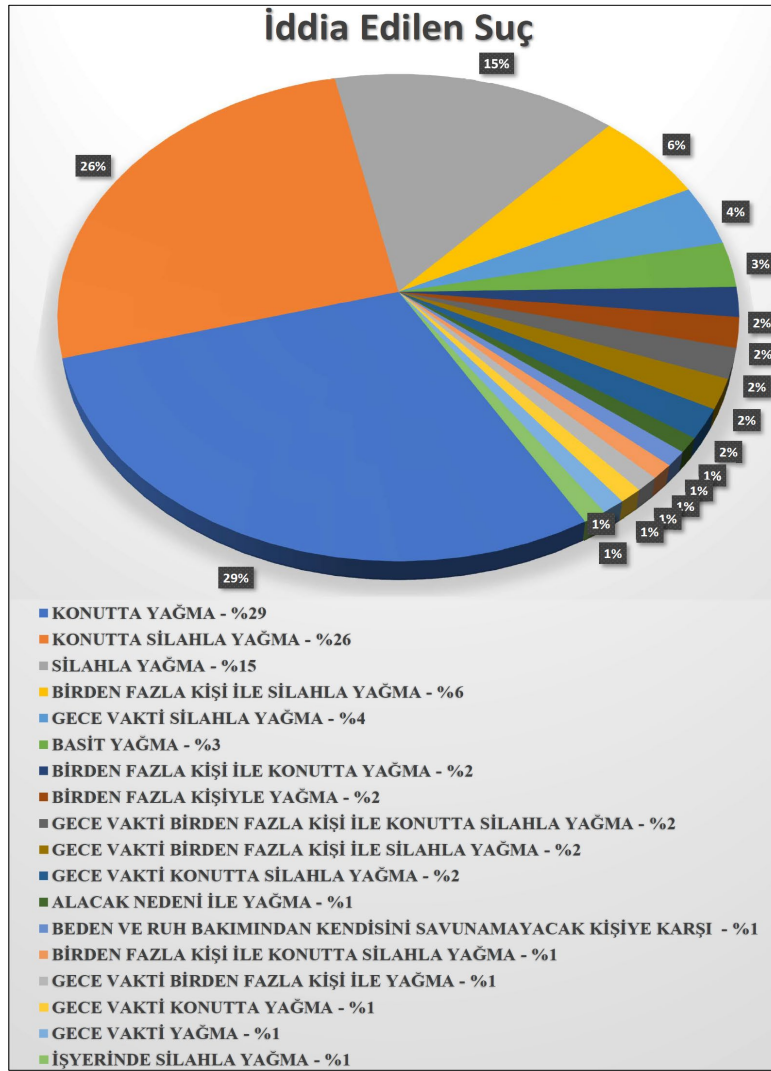
Sanıkların bağımlılık durumuna ilişkin verilere, duruşmada sanık ve sanıkları yakinen tanıyan mağdurların beyanı üzerinden ulaşılmıştır.

Sanıkların ekonomik durumuna ilişkin verilere ise sanıkların duruşmadaki beyanı üzerine ulaşılmıştır.

Yargılama sonucunda ilk derece mahkemesince verilen kararlara da değinilmiş olup, bu kararların tamamı henüz kesinleşmemiştir.

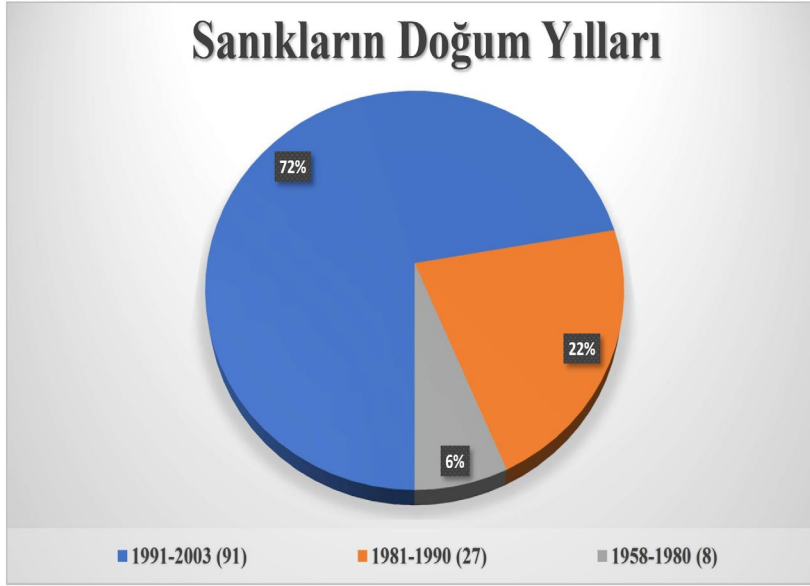
A. Bulgular

1. Yağma Suçu Oluşturduğu İddia Edilen Eylemler

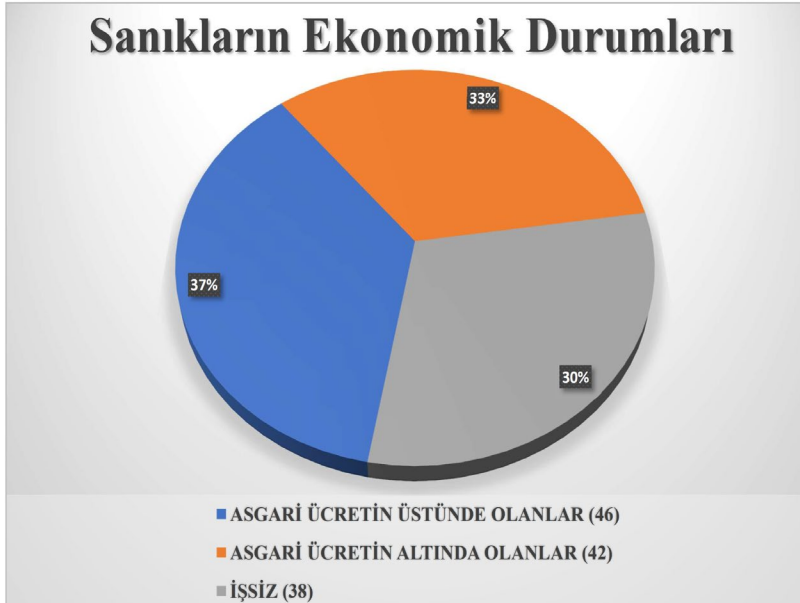
¹⁰⁸ ŞAHİN SUBAŞI, Hamide: *Fransız ve Türk Hukuk Sisteminde Yağma Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2023, s. 55.

2. Sanıkların Yaşı

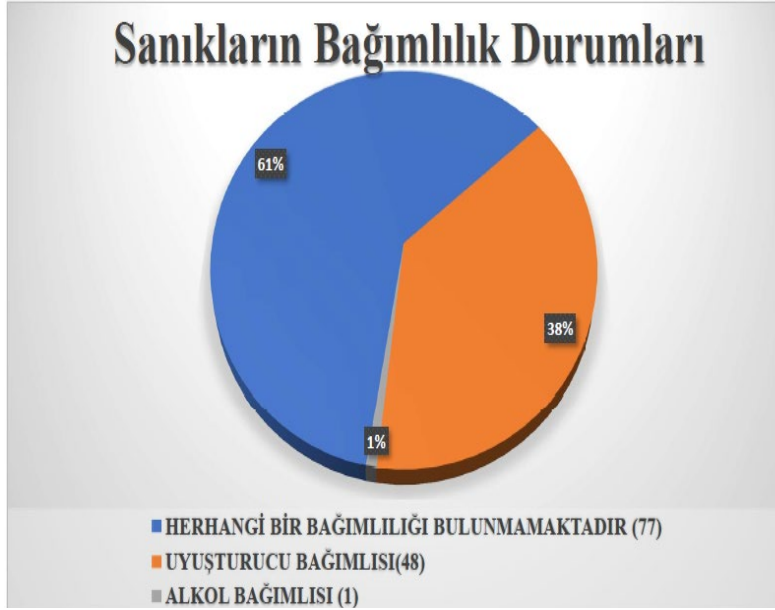
Şablonda TCK 149/1-c maddesi, suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi iddiası ile açılan kamu davası dosyaları da mevcut olduğundan, incelenen dosya sayısı 100 ancak bulgulara konu sanık sayısı 126'dır.

3. Sanıkların Ekonomik Durumu

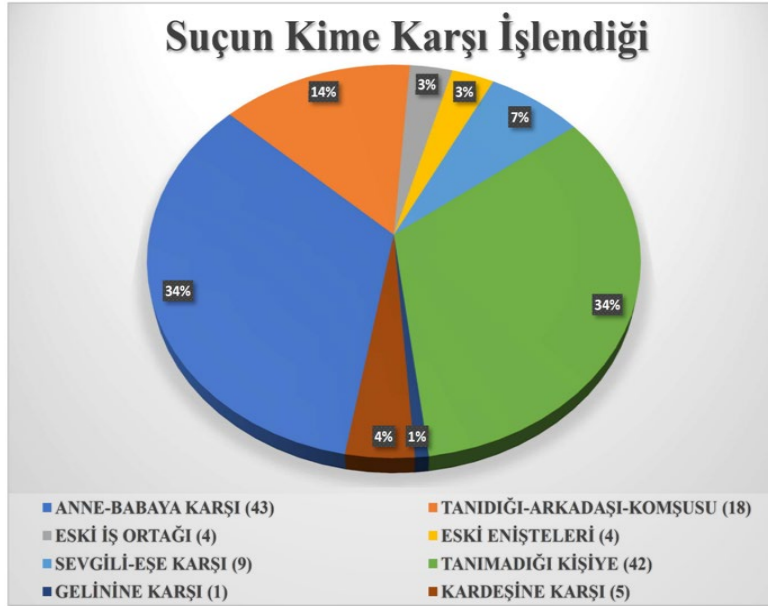
Şablonda TCK 149/1-c maddesi, suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi iddiası ile açılan kamu davası dosyaları da mevcut olduğundan, incelenen dosya sayısı 100 ancak bulgulara konu sanık sayısı 126'dır.

4. Sanıkların Bağımlılık Durumları

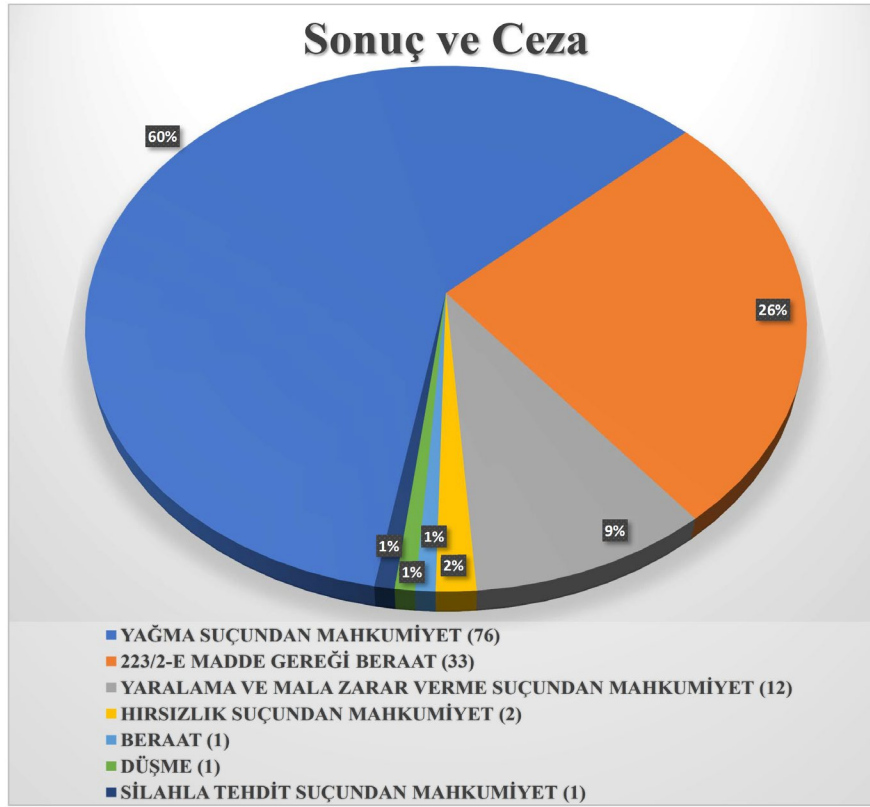
Şablonda TCK 149/1-c maddesi, suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi iddiası ile açılan kamu davası dosyaları da mevcut olduğundan, incelenen dosya sayısı 100 ancak bulgulara konu sanık sayısı 126'dır.

5. Suçun Kime Karşı İşlendiği

İncelenen 100 dosyada bulunan 126 mağdur üzerinden istatistik çalışma gerçekleştirilmiştir.

6. Sonuç ve Verilmiş Olan Ceza

B. Bulguların Tartışılması

Yağma suçu iddiası ile açılan kamu davasında ilk derece mahkemesince yargılaması bitirilmiş olan 100 dosya üzerinden yapılan incelemede; yağma suçlarına ilişkin davaların %97'sinin nitelikli yağma, %3'ünün basit yağma iddiası ile açıldığı, yine yağma suçlarının %58'inin konutta meydana geldiği ve %26'sının TCK madde 6 kapsamında silahtan sayılan bir alet (silah, bıçak, sopa) silahla işlendiği, %1'inin alacak nedeni ile yağma iddiası ile açıldığı görülmektedir.

Yağma suçu ile açılan davalardaki fiillerin çoğunluğu konutta veya işyerinde meydana gelmektedir. 28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı yasanın 64. maddesiyle yapılan değişiklikten önce de konut veya işyerinden söz edilmiş, ancak bunların eklentilerinden bahsedilmemiştir. Kanun maddesine değişiklikle birlikte “eklentileri” ibaresi eklenmiş ve böylece yapılan değişiklik sonrasında işlenen suçların konut veya işyerinin “eklentilerinde” işlenmesi halinde de TCK m. 149/1-d'de belirtilen suçun nitelikli hali uygulanacaktır. Ancak 28.06.2014 tarihinden önce eklentilerde işlenen suçlarda bu madde hükmü uygulanmayacaktır¹⁰⁹.

Nitekim değişiklik öncesinde verilmiş olan 27.01.2009 tarih, 2008/6-203 Esas, 2009/3 Karar sayılı CGK kararında; apartman merdivenlerinde gerçekleştirilen yağma suçunun ilk derece mahkemesince TCK m. 148/1 maddesi kapsamında basit yağma suçu olarak değerlendirilmesi isabetli bulunmuştur¹¹⁰. Değişiklik sonrasında Yargıtay 6. Ceza Dairesi 12.05.2016 tarih, 2016/2278 Esas, 2016/4192 Karar sayılı ilamında mağdurun ikamet ettiği apartmanın muhafaza edilen ve umuma açık olmayan giriş demir kapısının önünde yağma suçuna maruz kalması olayında TCK 149/1-d maddesinin uygulanması gerektiğine hükmetmiştir¹¹¹.

¹⁰⁹ GÖKCAN / ARTUÇ, s. 862.

¹¹⁰ Yargıtay, CGK, T. 27.01.2009, E. 2008/6-203, K. 2009/3 (Yargıtay Karar Arama).

¹¹¹ Yargıtay, 6. CD, T. 12.05.2016, E. 2016/2278, K. 2016/4192 (Yargıtay Karar Arama).

İnsanların yerleşmek ve barınmak amacıyla kullandıkları mesken veya benzeri yapıların kullanım amaçlarından herhangi birini tamamlayan yapılara eklenti denilmektedir. Kişilerin konutlarında hissettikleri huzur ve güveni eklentilerinde de hissetmeyi beklemleri hayatın olağan akışına uygundur. Bu nedenle suçun konut veya işyerinin eklentisinde işlenmesi halinde nitelikli halin uygulanacağı şeklinde düzenleme yapılması kanaatimizce yerinde bir uygulama olmuştur.

Yapılan yargılamalarda dinlenen 126 (birden fazla kişi tarafından işlendiği iddia edilen dosyalar nedeni ile sanık sayısı 100'den fazladır) sanığın %72'sinin 18-30 yaş arasında, %22'sinin 30-40 yaş arasında, %6'sının 40 yaş üzeri oldukları, yine sanıkların duruşma esnasındaki beyanlarına göre 2021 yılında, %33'ünün gelirin asgari ücretin altında, %37'sinin geliri asgari ücretin üzerinde, %30'unun da işsiz bireyler olduğu gözlemlenmiştir.

Sanıkların %94'ünün 40 yaş altında genç bireyler olduğunun tespit edildiği istatistik bilgisi ile yine sanıkların toplamda %63'ünün asgari ücret seviyesinde ya da hiç geliri olmayan bireyler oluşu, ekonomik seviyeleri düşük bireylerin ve genç olmalarını da avantaj olarak kullanarak malvarlığına yönelik olan bu suçu işlediklerini akla getirmektedir.

Suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi halinde, birden fazla kişiden anlaşılması gereken iki veya daha fazla kişiyle suçun işlenmesidir. Bu durumun nitelikli hal sayılmasının nedeni birden fazla kişinin mağdurda daha çok korku ve paniğe neden olarak kendisini savunmasının zorlaşması ve faillerin suç işleme kararının birbirlerinden de güç alarak başarıya ulaşmasıdır¹¹². Nitekim, incelenmiş olan dosyalarda da görüleceği üzere dosyaların %15'i birden fazla kişi ile işlendiği iddia edilen yağma suçundan oluşmaktadır. Kanaatimizce azımsanmayacak düzeyde olan bu oran, sanıkların birlikte hareket ederek birbirlerinden güç alıp yağma suçunu işlediklerini göstermektedir. Bu nedenle, kanun koyucu tarafından birden fazla kişi ile suçun işlenmesi durumunun suçun nitelikli hallerinden sayılmasının yerinde bir uygulama olduğu düşüncesindeyiz.

Sanıkların ya da sanıkları tanıyan mağdurların duruşmadaki beyanlarına göre, sanıkların %61'inde herhangi bir bağımlılık durumu bulunmamakla birlikte, sanıkların %38'inin uyuşturucu bağımlısı, %1'inin de alkol bağımlısı olduğu gözlemlenmiştir. Diğer yandan, bulgularda incelenen dosyaların %39'unda sanıkların bağımlı birey olması, sanıkların önemli bir kısmının bağımlı oldukları maddeyi satın alabilmek üzere söz konusu fiilleri işlemiş olabileceğinin de değerlendirmeye alınması gerektiğini göstermektedir.

TCK'nın 6/1-f maddesine göre silah deyiminden, ateşli silâhlar, patlayıcı maddeler, saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet, saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler ve son olarak da yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal ve biyolojik maddeler anlaşılmalıdır. Bulgulara baktığımızda incelenen dosyaların %26'sının silahla işlendiği anlaşılmakta ve sanıkların silahın korkutucu gücünden faydalandığını göstermektedir.

Mağdurların; %34'ü sanığın annesi/babasının, %34 sanığın tanımadığı kişilerin, %14 sanığın komşusu/arkadaşı/mahalleden tanıdığı, %7'si sanığın sevgilisi/eşinin, %4'ü sanığın kardeşinin, %3'ü eski eniştesinin, %3'ü eski iş ortağının, %1'i sanığın gelininin olduğu gözlemlenmiştir. Mağdurların %49'unun sanığın aile bireyi, %14'ünün sanığın tanıdığı olduğu bulgusu bu suçların daha çok tanıdıklara karşı işlendiğini göstermektedir. Yağma suçunun malvarlığına yönelik bir suç olması hususu da göz önüne alındığında sanıkların kendi malvarlıklarını arttırmak için malvarlığı olduğunu bildikleri kişilere karşı bu suçu işlediklerini göstermektedir. Ayrıca sanıkların daha çok tanıdıkları kişiye karşı bu suçu işlemelerinin arkasında “nasıl olsa tanıdık, şikayetinden vazgeçer ve ceza almam” düşüncesinin de olabileceği akla gelmektedir.

¹¹² KOCA / ÜZÜLMEZ, s. 768.

Yargılamanın sonucuna ilişkin bulgular bölümüne bakıldığında ise; dosyaların %60'ında yağma suçundan ceza verildiği, %26'sının delil yetersizliğinden (CMK madde 223/2-e) beraat ettiği, %9'unda suç vasfı değişerek yaralama ve mala zarar verme suçundan ceza verildiği, %2'sine hırsızlık suçundan ceza verildiği, %1'ine şahsi cezasızlık nedeni ile düşme verildiği, %1'ine silahla tehdit suçundan ceza verildiği, %1'ine suçun vasıfları oluşmadığından (CMK 223/2-a maddesi gereğince) beraat verildiği gözlemlenmiştir.

SONUÇ

Son yıllarda yaşanan çarpık kentleşme, ekonomik gelir düzeyinde yaşanan düşüş ve bunlarla birlikte artan işsizlik oranlarıyla birlikte malvarlığına yönelen suç oranları da artış göstermektedir.

İnceleme konumuzu oluşturan yağma suçları, malvarlığına yönelen suçlar içinde gerek unsurları gerekse de cezası bakımından mağduru ve faili en çok ilgilendiren suçlardan birisidir. Bu suçun işlenmesi ile birlikte mağdurun hem mülkiyet hakkı hem de kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığı hakları ihlal edilmektedir. Sanık yönü ile bakıldığında ise yağma suçunun basit halinin olduğu durumlarda hapis cezasının 6-10 yıl arasında değiştiği, nitelikli hallerin varlığında ise hapis cezasının 10-15 yıl arasında olduğu ve söz konusu cezaların oldukça ağır olması dikkat çeken hususlardır.

Mukayeseli hukuk çerçevesinde incelediğimiz Fransız hukuk sisteminde de yağma suçunun önem arz ettiği ve ülkemizde olduğu gibi, ceza kanununda malvarlığına karşı suçlar başlığı altında yer bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Fransız hukuk sisteminde yağma suçlarında hapis cezası ile birlikte sanığın ciddi miktarlarda para cezasına da mahkûm edildiği gözlemlenmiştir. Kanaatimizce, malvarlığına yönelik olan bir suçta, sanığa hapis cezasının yanı sıra para cezası da verilmesi suçun işlenmesinin caydırıcılığını arttırmaktadır.

Yağma suçları her ne kadar hem kişi özgürlüğüne hem de malvarlığına yönelik ihlal niteliğinde olsa da bunların her iki hukuk sisteminde de malvarlığına yönelik suçlar başlığı altında bulunması, bu suçun daha çok mağdurun malvarlığına yönelik olduğunu göstermektedir.

Fransız hukuk sisteminde yağma suçunun içine kişilerin mal varlığı değeri olan şahsi sırlarının cebir veya tehditle açığa çıkartılması durumunun da yağma suçunun kapsamına alınmış olması yerinde bir uygulama olmuştur, zira; kişilerin ticari sırları ya da malvarlığı değeri olan aile sırlarının da ortaya çıkartılması mağdurların malvarlığına zarar vermekte ve bu durum fail tarafından cebir veya tehditle yapılmaktadır. Kanaatimizce böyle bir uygulamanın Türk hukuk sistemine de getirilmesi yerinde bir uygulama olabilecektir.

Fransız Ceza Kanunu'nda suçun nitelikli halleri ayrı ayrı cezalandırılmış olup, ceza miktarı alt ve üst sınır olarak belirlenmeyerek temel cezanın hesaplanmasında hâkime takdir yetkisi tanınmamış, suçun unsurlarının oluşması durumunda verilecek hapis cezası ve para cezası net olarak belirtilmiştir.

Fransız Ceza Kanunu madde 312/2 fıkra 2'de suçun nitelikli halleri arasında "suçun gebe olan kadına karşı işlenmesi" hali doğrudan yer bularak gebelik halinde gerek fiziksel gerekse de psikolojik olarak kendisini savunamayacak olan kadın koruma altına alınmıştır. Böyle bir düzenlemenin Türk Ceza Kanunu'nda da yer bulması yerinde bir uygulama olacaktır.

Yine Fransız Ceza Kanunu'nda nitelikli haller arasında sayılan "suçun eğitim veya öğretim kurumlarında veya öğrencilerin giriş çıkışları esnasında ya da bu sürelerle çok yakın zamanda, bu kurumların civarlarında işlenmesi" hali ile de gerek kamu güvenliği gerekse de çocukların bu suça maruz kalmamaları sağlanmaya çalışılmıştır. Bu düzenlemeye de Türk Ceza Kanunu'nda yer verilerek okul döneminde olan çocukların bu suçtan korunmaya çalışılmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

Fransız Ceza Kanunu'nda yağma suçunun işlenmesi esnasında mağdurda vücutta kırık olacak şekilde yaralanma meydana gelmesi ya da yağma suçu esnasında ölüm gerçekleşmesi durumunda 15-20

yıl ya da müebbet hapis cezasına hükmedildiği, sanığa ayrıca yağma suçundan da ceza verilmeyerek, yağma suçunun diğer suçlar beraberinde topluca cezaya bağlanması cihetine gidildiği görülmüştür.

Türk Ceza Kanunu'nda ise bu durumların oluşması halinde sanığa hem yaralama/öldürme suçlarından ceza verilmekte, hem de yağma suçundan ceza verilmektedir. Bu hallerin varlığında ortaya çıkan durum yağma suçunun çok ötesinde olduğundan hem yağma hem de meydana gelen neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama ya da öldürme suçundan ceza verilmesi kanaatimizce gerek mağdur gerekse kamu vicdanı yönünden daha yerinde bir uygulamadır.

Yine Türk Ceza Kanunu madde 150/1'de düzenlenen alacağın tahsili amacıyla yapılan yağmada sanığın tehdit ya da yaralamadan cezalandırılması şeklindeki düzenleme, Fransız Ceza Kanunu'nda yer bulmamıştır. Kanaatimizce alacağın tahsili amacıyla işlenen yağma suçunda daha az cezayı gerektiren tehdit ya da yaralama suçundan ceza verilmesi kanunilik ilkesinin ihlali niteliğindedir. Zira; alacağın tahsili amacı ile yağmada kanunda tanımlanmış bulunan yağma suçunun unsurları gerçekleşmiş olup aslında yağma suçu meydana gelmiştir, ancak sanık ve mağdur arasında daha önceden bulunan hukuki bir alacak nedeni ile hukuki alacak davasına söz konusu olacak bir meselenin ceza hukuku kapsamına alınarak, suçu işleyen sanığa daha az cezaya hükmedilmesi hakkaniyet ve hukuk devleti ilkesine ters düşmektedir. Bu konuda Ceza Kanunumuzda düzenleme yapılması durumunda, bahse konu sebebe dayalı olan yağma suçlarının azalacağı kanaatindeyiz.

Yine inceleme konumuz olan 100 dosya üzerinden baktığımızda sanıkların çoğunun genç olduğu, yine çoğu sanığın işsiz, çoğunun da gelirin asgari ücret civarında olduğu, sanıklarının neredeyse yarısının (%39'unun) bağımlı bireyler olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda sanıkların çoğunun genç, sosyoekonomik düzeyi düşük ve bağımlı bireyler olduğu gözlemlenmiştir. Dosyadaki sanıklar üzerinden yapılan bu değerlendirme bizi yağma suçuyla mücadele edilmesi yanında aynı zamanda özellikle genç bireylerin ekonomik seviyesinin yükseltilmesi ve uyuşturucu ile mücadele edilmesi gerektiği gerçeği ile karşı karşıya getirmiştir. İncelenen dosyaların verilerinden de ulaşıldığı üzere, özellikle konutta işlenen yağma suçlarında sanıkların mağdurların esasen en çok güvenmeleri gereken (çocukları, eşi ya da kardeşi gibi) kişiler olduğu gözlenmektedir. Ayrıca mağdurların büyük bölümü, bu suça en güvende hissetmeleri gereken yerde, yani kendi ikametlerinde maruz kalmaktadır. Yine konutta işlenen yağma suçlarında suçun ispatı konusunda da tereddütler yaşandığından, “*şüpheden sanık yararlanır ilkesi*” gereğince bazı dosyalar delil yetersizliğinden beraatle sonuçlanmaktadır.

İncelediğimiz yağma suçları ve somut olaylara ilişkin dava dosyalarından da anlaşılacağı üzere, özellikle malvarlığına yönelik yağma suçu ile mücadele için öncelikle gerek uyuşturucu ile mücadele gerekse sosyoekonomik seviyenin yükseltilmesi için yapılacak olan mücadelenin aynı zamanda yağma suçunu önleyici ve azaltıcı amaca da hizmet edeceği düşünülmektedir.

Katkı Oranı Beyanı:

Çalışmaya Hamide ŞAHİN SUBAŞI %40, Dr. Öğr. Üyesi Zekai GENÇ %30 ve Dr. Öğr. Üyesi Tanıl Mehmet BAŞKAN %30 oranında katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- ADLİ TIP KURUMU: *Türk Ceza Kanunu'nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi Rehberi*, 2019 (<https://www.atk.gov.tr/tckyaralama24-06-19.pdf>, ET:08.10.2021).
- AKSOY İPEKÇİOĞLU, Pervin: "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, Cilt 61, Sayı 1, s. 43-67.
- ARSLANTÜRK, Mustafa: *İcrasından İnfazına Bütün Yönleriyle Yağma Suçu*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- ARTUÇ, Mustafa / GÖKCAN, Hasan Tahsin: *Pratik Açıklamalı Türk Ceza Kanunu*, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- ARTUÇ, Mustafa: *Mal Varlığına Karşı Suçlar*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- ARTUK, Mehmet Emin / GÖKCEN, Ahmet / ALŞAHİN, Mehmet Emin / ÇAKIR, Kerim: *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 17. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- BALCI, Fidan / ÖZTÜRK, Seyithan: *Hırsızlık Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları*, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- BAŞKAN, Tanıl Mehmet / DÜNDAR, Hakan: *Forensic Identification of Force and Violence Components at Usurpation Within Istanbul During 1996 to 1998, Proceeding*, Yıllık Toplantı, Sayı 21-26, Nevada, Şubat 2000.
- CENDEL, Nur / ZAFER, Hamide / ÇAKMUT, Özlem: *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, Cilt 1*, 5. Baskı, Beta Yayıncılık, Ankara, 2021.
- DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir: *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Cilt 2*, 15. Baskı, Der Kitabevi, İstanbul, 2022.
- DREYER, Emmanuel: *Droit Pénal Spécial*, 3. Baskı, Ellipses, Paris, 2016.
- DREYER, Emmanuel: *Droit Pénal Spécial*, Lextenso, Paris, 2020 (2020).
- GÖKCAN, Hasan Tahsin / ARTUÇ, Mustafa: *Pratik Açıklamalı Türk Ceza Kanunu*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- KOCA, Mahmut / ÜZÜLMEZ, İlhan: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.
- MALABAT, Valérie: *Droit Pénal Spécial*, Dalloz, Paris, 2018.
- OLLARD, Romain / ROUSSEAU, François: *Droit Pénal Spécial*, CPI Firmin Didot, Paris, 2015.
- ÖZBEK, Veli Özer / DOĞAN, Koray / BACAKSIZ, Pınar: *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümleri*, 18. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- ÖZBEK, Veli Özer: *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.
- ÖZEN, Mustafa: *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri*, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022 (Özel Hükümler).
- ÖZEN, Mustafa: *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümler-I*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023 (Özel Hükümler-I).
- PRADEL, Jean / DANTI JUAN, Michel: *Droit Pénal Spécial*, 7. Baskı, Cujas, Paris, 2017.
- RASSAT, Michele-Laure: *Droit Pénal Spécial- Infractions du Code Pénal*, Dalloz, 2018.
- SOYASLAN, Doğan: *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2023.
- ŞAHİN SUBAŞI, Hamide: *Fransız ve Türk Hukuk Sisteminde Yağma Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2023.
- TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / ÖNOK, R. Murat: *Teorik ve Pratik Ceza Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- ÜZÜLMEZ, İlhan: *Yeni Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.
- YILMAZ, Ejder: *Hukuk Sözlüğü*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1992.